

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Knihovna města Hradec Králové

Léto s knihovnami

Studijní a vědecká knihovna
v Hradci Králové

Knihovna města Hradce Králové

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník
Náklad: 600 výtisků
Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Ester Horáková, Bc. Kateřina Hubertová,
Mgr. Marta Lešková, PhDr. Olga Pitašová,
Bc. Eva Semrádová, Mgr. Marta Pešková Staníková,
Mgr. Eva Svobodová, Markéta Tučková,
Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
<https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx>

Inzerce přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžadán příspěvek za nevrácení.

Toto číslo vyšlo 16. 9. 2021.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2021 SVK HK
Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

**Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové**

Telefonní ústředna: 494 946 200
Ředitelství: 205
Public relations: 203
Oddělení služeb knihovnám: 224
Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko	
Co je venku, to se počítá!	3
Šumné knihovny	
Ve správný čas	4
Naše téma	
Den pro dětskou knihu. Projekt SKIP a zkušenosti knihoven	5
Kdo jsou Lovci perel a co na ně říkají knihovnice z Nové Paky a Náchoda	8
O nových výzvách	11
Městské hry KMHK	12
V létě jsme se vydali po stopách hradeckých spisovatelů	15
Čtete se mnou	16
Prostory a vybavení knihoven	
Venkovní čítárny jako osvěžovny pro duši	16
Knihovní dvorek v Hořicích	18
Zahrada poznání v Jičíně	19
Nové trendy	
Booktuberky z Jičína aneb Jak i úplný nováček může točit videa o knihách	21
Zaujalo nás	
20 let literární soutěže Řechešská slepice	22
Kočičí pohádka pana knihovníka	25
Jak na to	
Online vzdělávání ve vztahu ke GDPR	26
Trocha odbornosti	
Dotazník čtenářům dětských oddělení Knihovny města Hradce Králové	27
Stalo se	
Do třetice jako v pohádce	30
Konference o personální práci tentokrát online	31
Kde končí svět 2019–2020	32
75. výročí otevření Lékařské knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové	33
Vzdělávací akce 2021 v SVK HK	35
Okénko	
Komiksy pro dospělé čtenáře	37
Doporučujeme do vašich fondů	
Inspirační a uctívání Božena Němcová	38
Komiksově novinky	39
Poklady knihovních fondů	
Knihy literátského bratrstva v Jaroměři	40
Kdo je	
Alena Tománková, booktuberka a knihovnice	42
O kreslení s Evou Kvasničkovou	44
Z dějin knihovnictví v našem kraji	
140 let knihovny v Čermilově	45
Nekrolog	
Opustila nás PhDr. Lia Koudelková	46
Obálka:	
Léto s knihovnamí	
Úpoutávka e-knihy Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2020 (e-kniha)	
Foto nad Do čísla přispěli:	
Koncert Odstín – Knihovna V. Čtvrtek v Jičíně	
Zvláštní přílohy:	
Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2020 (e-kniha)	
Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých knihoven nebo z jejich webových stránek.	

Co je venku, to se počítá!

Petra Řoutilová

Máme za sebou jaro a léto, kdy byl covid sice na ústupu, ale přísná protiepidemická opatření platila stále. Především tedy na jaře. Mnoho knihovnických akcí proběhlo s opožděním, online nebo byly konány venku. Obrovský boom zaznamenaly především online setkání, booktuberská videa a venkovní hry. A především (i když nejen) o tom bude podzimní číslo zpravodaje, které právě držíte v ruce.

Naše téma přináší články týkající se právě probíhající regionální kampaně, zaměřené na čtenářství. Připomenout si můžete projekty Čtete se mnou z Městské knihovny Slavoj, Den pro dětskou knihu či Lovci perel a zajímavé jsou rozhovory s knihovnamí, které jsou do posledních dvou zmíněných projektů zapojeny. Venkovní akci pro naše uživatele (jak jinak než se čtenářskou tematikou) přináší článek z Hořic O nových výzvách a dva články z Knihovny města Hradce Králové Městské hry KMHK a V létě jsme se vydali po stopách hradeckých spisovatelů.

Rubrika **Prostory a vybavení knihoven** se i tentokrát zaměřuje na venkovní čítárny. Představí se vám Knihovní dvorek z Hořic a Zahrada poznání v Jičíně.

V rubrice **Nové trendy** nás bude především technicky zajímat, jak jako úplní začátečníci můžeme natočit video o knihách. Se vším poradí booktuberky z Jičína.

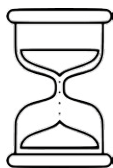
Další, co je v dnešní době velice aktuální, jsou pravidla GDPR a jak je správně v knihovnách aplikovat. JUDr. Soňa Dresslerová z Moravské zemské knihovny v Brně pro nás do rubriky **Jak na to** připravila přehledný článek Online vzdělávání ve vztahu ke GDPR.

Když se začnete do rubriky **Stalo se**, připomenete si společně s námi křest nových motivačních setů projektu Bookstart S knížkou do života, který se kvůli pandemii povedlo zrealizovat až napotřetí, Konferenci o personální práci, která proběhla nakonec online, slavnostní zakončení projektu KDK SKIP nazvaného Kde končí svět, které se povedlo zrealizovat jen pomocí České pošty, a připomeneme si i 75. výročí otevření Lékařské knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové.

O **Poklady knihovních fondů** se tentokrát postaralo Městské muzeum v Jaroměři, které nás seznamuje s knihami literátského bratrstva.

V rubrice **Kdo je** se nám představí dvě dámy, a každá z úplně jiné oblasti. Seznámíme se s booktuberkou a knihovnicí Alenou Tománkovou a kreslíčkou Evou Kvasničkovou.

Poslední naše rubrika je už podruhé za sebou neveselá. Opět zařazujeme **Nekrolog**, protože v květnu zemřela PhDr. Lia Koudelková, která celý svůj aktivní život zasvětila královéhradeckým knihovnám.

Ve správný čas

Helena Vejvarová, Jana Jiříšřová

Jednou z mála pozitivních věcí v loňském roce bylo pro nás otevření knihovny v malebné obci Jičíněves.

Obec **Jičíněves** se nachází zhruba 7 km jižně od Jičína a žije zde cca 600 obyvatel. Má se za to, že obec existovala už v době panování Václava II. a jméno nese po jeho manželce Jitce. První zápis o Jičíněvsi je z roku **1360**, kdy obec obdržel Diviš z Jičíněvsi.

Na internetu se dozvíte, že děti školou povinné mají v obci základní školu nižšího stupně a ty mladší mateřskou školu. Pro využití volného času je k dispozici sportovní hřiště. Dále byste u nás našli barokní zámek, kostel a hřbitov. V obci má ordinaci praktický lékař. Z další občanské vybavenosti je zde obecní úřad a pošta. Místní obyvatelé mohou využívat plynofikaci i veřejný vodovod. V tomto výčtu chybí knihovna. To nás dlouho trápilo. Knihovna v Jičíněvsi a několik dalších v okolí byly zrušeny v letech 1994–1996.

Několik let jsme jednali s obecními zastupiteli o otevření nové knihovny a v roce 2019 bylo rozhodnuto. V létě byly zpracovány veškeré podklady a náležitosti pro zaevidování knihovny. Když z Ministerstva kultury přišlo evidenční číslo 6618

pro Obecní knihovnu v Jičíněvsi, naše radost byla veliká. Okamžitě jsme ve spolupráci s obcí zpracovali do VISK 3 žádost na nákup technického vybavení, která byla v dubnu 2020 schválena. Tou dobou už se pracovalo na nové místnosti pro knihovnu. Nebylo to jednoduché, jako v tom roce skoro nic. Epidemiologická opatření způsobila zdržení prací na knihovně. Nakonec se podařilo knihovnu v prosinci zaplnit 726 knihami z výměnných souborů Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně a OTEVŘÍT. Knihovna je umístěna v budově obecního úřadu, hned vedle pošty. Knihovnicí je pracovnice místní pošty a otevřeno má současně v knihovně i na poště. V květnu 2021 měla knihovna 8 registrovaných čtenářů. Ale jak to tak u malých knihoven bývá, jeden registrovaný čtenář není vždy jen jeden čtenář. A zvláště v této době knihovnici často slyší: „Půjčím knihu babičce nebo tatínkovi, oni už sem nedojdou.“

Slavnostní otevření bohužel proběhnout nemohlo, ale knihy se začít půjčovat mohly.

Bylo to ve správný čas, lidé v této době knihy potřebují.

Kontakt na autorky: vejvarova@knihovna.jicin.cz; jiristova@knihovna.jicin.cz

Zdroje:

<https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9934/jicineves/>
archiv metodického oddělení
Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně

Foto: Archiv metodického oddělení Knihovny V. Čtvrťka v Jičíně

ČTENÁŘSTVÍ

Den pro dětskou knihu Projekt SKIP ČR a zkušenosti knihoven

Zlata Houšková

Cílem projektu je podpora dětského čtenářství, propagace kvalitních knih pro děti a pobídnutí rodičů, aby dětem jako dárek k Vánocům i při jiných příležitostech dávali právě knihy. Zároveň jde o společný odpočinkový den dětí s rodiči v předvánočním období, kde rodiče získají tipy na vhodné knižní dárky, případně si je mohou zakoupit a je přitom postaráno o program pro jejich děti.

Akce se zrodila v Městské knihovně Děčín v r. 2006, od r. 2007 ji každoročně pořádá Sekce veřejných knihoven a Klub dětských knihoven SKIP, vždy v sobotu před první adventní nedělí. Bývá občas propojena i s místními adventními slavnostmi a rozsvěcením vánočního stromu; připojení k oficiálním aktivitám obce může být pro knihovnu v mnoha ohledech výhodné.

Především tedy jde o aktivitu zaměřenou na propagaci kvalitních dětských knih, četby, knihovny apod., a to formou předvánoční nabídky a prodeje knih v knihovně a různých doprovodných akcí (výstavy dětských prací, výtvarné soutěže, dětská vystoupení, předčítání, výstavy knih, besedy s autory, nakladateli, vystoupení dětských souborů, den otevřených dveří knihovny, přihlašování nových dětských čtenářů v doprovodu rodičů, knihovnici doporučují dospělým knihy vhodné k zakoupení dětem jako dárek, ale také k vypůjčení, k předčítání atd.). Jde tedy o netradiční způsob přivedení dětí všech věkových skupin i jejich rodičů do knihovny a ke knize. Akci je dobré propagovat v místních médiích v duchu myšlenky „knihy je skvělý dárek“, s jehož výběrem i nákupem poradí v knihovnách

odborníci: knihovníci, event. knihkupci, resp. vydavatelé knih. Některé knihovny využívají k akci (i) prostory partnerů, zvláště pokud nabízejí velké objemy knih k prodeji či výstavě.

Rozpočet akce záleží na možnostech a podmínkách provozovatele knihovny. Při finančním zajištění lze spolupracovat s místními knihkupci a vydavateli, případně dalšími potenciálními místními partnery a sponzory (např. k získání drobných cen do soutěží, občerstvení apod.). SKIP získává pro Den pro dětskou knihu každoročně sponzory zejména na drobné dárky (v posledních letech např. komiksové balíčky nakladatelství Crew).

Zaregistrovat knihovnu do databáze lze na **adrese** <http://www.dendetskeknihy.cz/registrace-knihovny>. SKIP vítá fotografie z akce, které archivuje na webu projektu <http://www.dendetskeknihy.cz/archiv-fotografii> (zaslat na adresu: roman.giebisch@nkp.cz).

Důležitá upozornění:

Je třeba se včas dohodnout s knihkupci v místě či blízkém okolí, aby v knihovně prodávali své knihy (v prostorách knihovny může být těžké stánek antikvariátu či spolupracujících nakladatelství); pokud neuspějete, je pak ještě čas oslovit další subjekty (spřátelená nakladatelství apod.).

Více o akci: <http://www.dendetskeknihy.cz/>

Logo akce: <https://skipcr.cz/co-je-skip/publikace/logo-ke-stazeni>

Na naše otázky¹⁾ ke Dni pro dětskou knihu odpověděla kolegyně **Lenka Knappová z Knihovny Kryštofa Haranta, Pecka** (knihovna.pecka@seznam.cz).

¹⁾ Rozhovory proběhly v květnu 2021.

Proč se knihovna do projektu zapojila?

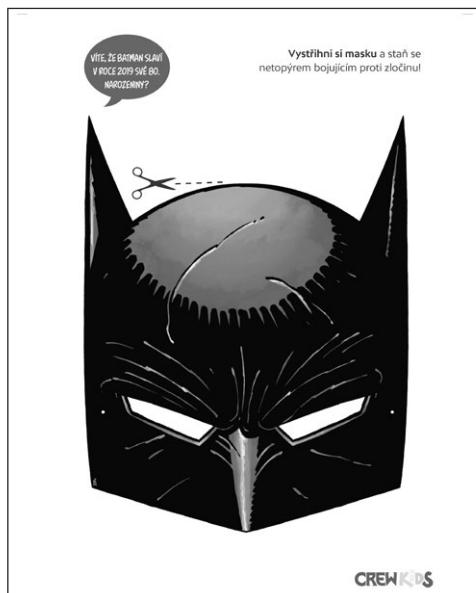
Do projektu jsme zapojeni od roku 2015 a každoročně se naše knihovna snaží tuto kampaň podpořit. Bylo totiž a stále je v našem zájmu přilákat do knihovny více dětských návštěvníků, ve kterých bychom chtěli probudit zájem o knihy a získat nového čtenáře. Toho chceme dosáhnout prostřednictvím zajímavých námětů, které kampaň připravuje. Poslední dobou se nám daří přitáhnout zájem dětí ke knihovně jen ve spolupráci se školou prostřednictvím tematických besed a setkání se spisovateli, které knihovna organizuje. Bez této spolupráce děti cestu do knihovny nacházejí jen těžko. Akce v rámci této kampaně nám dává možnost stejně jako u pasování na čtenáře oslovit děti a jejich rodiče k návštěvě knihovny. Zároveň oceňujeme profesionální charakter celé kampaně a velký dosah propagace po celé republice, a to hlavně zásluhou organizátorů, zatímco knihovnu stojí účast v kampani minimální úsilí. A také v tom je výjimečnost tohoto projektu.

V čem vidíte přínos projektu?

Knihovna, která se zaregistruje, získá za účast předem připravené pracovní listy, dárky od partnerů kampaně a profesionálně zpracované propagační materiály. To vše využíváme při pořádání dne dětí, na který zveme i jejich rodiče. Místní knihkupectví nám připraví nabídku nových dětských knih, a tak si mohou návštěvníci také v rámci akce pořídit vhodný knižní vánoční dárek. V roce 2019, kdy jsme tuto akci organizovali naposled, jsme se dětem skvěle trefili do vkusu, protože téma kampaně bylo velmi populární: Superhrdinové v knihovně a komiksu. Děti sice superhrdiny znaly spíše z filmu než z knih, ale to nám umožnilo přiblížit jim při besedě knížky, ve kterých jejich oblíbení hrdinové vystupují, představit jim další komiksově postavy, které neznají, a podívat se trochu do historie komiksu. Nadšení z dárku v podobě superhrdinského plakátu bylo potom obrovské. Někteří účastníci, kteří dorazili v masce svého oblíbeného superhrdiny, dokonce ještě vyhráli u nakladatelství Crew knižní cenu. Poslední ročník se z důvodu koronavirové epidemie nekonal.

Plakát

Pracovní list

Co považujete za problémy či potíže projektu?

Zpočátku byl náš největší problém dostat děti a jejich rodiče do knihovny a přemluvit je k účasti v soutěži. Myslíme si, že děti mají dost soutěžení ve škole a v zájmových kroužcích a nemají chuť se již dalšího účastnit. A nenalákají je ani zajímavé ceny. Nakonec nám tedy nezbylo nic jiného než toto akceptovat a opět se obrátit na školu o pomoc. Děti za účast v této akci získají speciální body do školní soutěže, která je pro ně povinná. Poslední dobou spolupracujeme hlavně s vychovatelkami školní družiny, které se s dětmi akce zúčastní a ještě seznámí rodiče s možností nákupu knih jako vánočního dárku. Stává se také, že děti po příchodu domů přemluví rodiče k návštěvě knihovny. Jsme si vědomi, že nemůžeme spoléhat jen na současné formy seznámení veřejnosti s akcí, proto hledáme i nadále cesty, jak co nejvíce lidem tuto akci přiblížit a upozornit na ni. Ze zkušenosti víme, že nejtěžší je zajistit co největší účast dětí v knihovně, samotná realizace je sice pracná, ale mnohem snazší a nepochoybně se vyplatí. Zvláště když vidíte, že všichni odcházejí z knihovny spokojeni a plní dojmy.

Chcete zmínit nějakou další vlastní aktivitu na podporu čtení, která vám dělá radost?

K podpoře čtenářské gramotnosti připravuje knihovna každým rokem také projekt Čtenářské deníky. Je cílený především na druhý ročník základních škol, kdy již děti ovládají základy čtení a potřebují je co nejvíce trénovat. Na konci první třídy obdrží žáci při slavnostním pasování na čtenáře svou první legitimaci do knihovny. Stanou se čtenáři a mohou si začít půjčovat knihy. Do knihovny jsou v rámci projektu pravidelně pořizovány nové knihy pro začínající čtenáře. Projekt spočívá v tom, že celá třída navštíví jednou za měsíc knihovnu, děti si dle vlastního výběru vypůjčí z předem připravené nabídky knihy vhodné pro jejich věkovou skupinu, zapisují si údaje do deníčku, plní pokyny a úkoly, které se ke knize vážou, a učí se také například představit knihu spolužákům, případně jim ji doporučit. Za to vše obdrží bodové hodnocení, jehož cílem je na konci školního roku ocenit nejlepšího čtenáře. Projekt měl ohlas

nejen u pedagogického sboru, ale i u rodičů, kteří ho na rodičovské schůzce ve škole velmi chválili. Spokojení jsme i my v knihovně: děti v průběhu roku nejen získají čtenářský návyk, ale navíc jsou dokonale obeznámeny s půjčovným procesem v knihovně a dovedou se v ní orientovat. Někteří z nich pokračují ve využívání služeb knihovny i po skončení projektu. Bez dobrých vztahů knihovny se školou by u nás žádný podobný projekt na podporu čtenářské gramotnosti neměl takový úspěch. Velmi si proto této spolupráce ceníme a snažíme se ji do budoucna ještě prohloubit.

Na Den pro dětskou knihu jsme se zeptali také **Marty Peškové Staníkové z Městské knihovny Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem** (peskova.stanikova@slavoj.cz).

Proč se knihovna do projektu zapojila?

Knihovna se zapojila hned od 1. ročníku na podzim roku 2007. Viděli jsme výzvu a hlavně možnost nabídnout rodinám v našem regionu další důvod, proč navštívit knihovnu. Když se nadšení knihovníků rovnalo nadšení a spokojenosti účastníků akce, nebyl důvod nepokračovat i v dalších letech. Poprvé jsme tak nepoctili první sobotu před adventní nedělí touto akcí až v roce 2020 z důvodu pandemie.

V čem vidíte přínos projektu?

Knihovně jsme dali podtitul Knihovna pro celou rodinu. Nevím, zda jsme si ho doplnili my, nebo jestli byl někdy součástí oficiálního názvu. V každém případě ten podtitul přesně vystihuje cílovou skupinu, která v tento den přichází do knihovny. Každý z rodiny si tu najde to své. Děti např. představení loutkového divadla, maminka si vyrobí vánoční věnec a tatínek si sedne do čajovny, kde se občerství svařeným vínem a miletínskou modlitbičkou. Hrají se deskové hry, čtou se dětské knížky, občas přijede pobesedovat spisovatel či ilustrátor. Vždy nabídneme k prodeji dětské knížky od námi zvoleného nakladatelství. V posledních letech také probíhá vyhodnocení čtenářské soutěže Lovci perel a děti mají možnost utratit své moriony v knihovnickém kramku. Kromě příjemné akce

pro veřejnost a knihovny plné dětí a jejich rodičů vidím přínos projektu ve stmelení knihovnického kolektivu. Lidsky řečeno: popovídáme, nasmějeme se, k obědu objednáme pro všechny pizzu placenou z reprefundu, a ještě u toho uděláme s chutí spoustu práce. Dá se říct, že je to příjemně strávená sobota, relax před vánoční hysterií. ☺

Co považujete za problémy či potíže projektu?

Občas byl problém v datu a souběhu akcí. Dvůr Králové je patnáctitisícové město s různými organizacemi pořádajícími plno aktivit pro veřejnost. Částečně jsme plán akcí vyřešili zřízením společného kulturního kalendáře v Googlu, kam své aktivity všechny kulturní organizace zapisují. Tím se snažíme tomuto souběhu předcházet. Další problémy mě nenapadají.

Chcete zmínit nějakou další vlastní aktivitu na podporu čtení, která vám dělá radost?

V době pandemie vznikl projekt na podporu dětského čtenářství „Čtete se mnou“. Městská knihovna Slavoj ve spolupráci s MAS Královédvorskou pravidelně zveřejňuje od března 2021 na youtube kanálu knihovny desetiminutové pořady, ve kterých jsou malým i mladým knihomolům představeny vždy tři knížky, které stojí za to číst. Z jedné knížky, ke které jsou uděleny souhlasy všech původců, je vždy přečtena krátká ukážka. Doporučují knihovníci dětem, děti svým kamarádům a v plánu jsou tipy na literaturu pro děti a mládež pro pedagogy, které představí dlouholetá knihovnice a bývalá ředitelka knihovny v Nové Pace Stáňa Benešová.

Kontakt na autorku: zlata.houskova@gmail.com

Kdo jsou Lovci perel a co na ně říkají knihovnice z Nové Paky a Náchoda

Čerpáno z webu projektu www.lovciperel.cz

Lovci perel jsou celoroční hra, kterou lze realizovat v městských, obecních i místních knihovnách a jež motivuje k četbě knížek, učí pracovat s textem a informacemi, především je však atraktivním trávením volného času a zábavou pro děti. Tuto soutěž vyhlásil Klub dětských knihoven SKIP 08, autorkou hry je knihovnice Bc. Alice Hrbková původně z Knihovny města Hradce Králové. Nápad pochází z roku 2010 a nadchl ostatní pracovnice dětských oddělení KMHK, které společně začaly připravovat projekt s názvem Lovci perel. Soutěž se pak s laskavým svolením autorky začala realizovat i v dalších knihovnách po celé ČR. V počátku byl projekt podpořen i Univerzitou Hradec Králové.

Projekt zaujal i pedagogy, kteří tuto hru převzali a rozšiřují tak zájem o čtení i u dětí, které

do knihovny obvykle nezavítají. Čtení knihy se stává dobrodružstvím, a to v prostředí třídy, kde se každý žák může zapojit podle svých sil a může s ostatními o knihách mluvit. Spolupráce mezi školami a knihovnami vede k tomu, že děti jsou dále systematicky podporovány ve svém zájmu o dobrou literaturu.

Jak hra funguje? V knihovně se nacházejí knihy, které jsou na hřbetu označeny samolepkou „TOTO JE PERLORODKA“. Čtenář po výběru knihy obdrží hrací kartu s otázkami. Cílem je přečíst knihu a odpovědět na otázky související s jejím obsahem, což podporuje čtení s porozuměním a umožňuje dětem objevit nové pěkné knížky. Za každou knihu a správně zodpovězené otázky k ní získává čtenář perlu a tvoří tak náhrdelník. Navíc hrací karty obsahují dobrovolné otázky, které vedou k zamyšlení a vyjádření vlastního názoru. Za odpovědi hráči získávají herní peníze, tzv. moriony. Ty mohou směnít na morionském

trhu/jarmarku, který pořádá každá instituce podle svých možností, za nejrůznější odměny. Děti mohou soutěžit v různých věkových kategoriích, nebo jen usilovat o svůj perlový náhrdelník. Systém odměn stanovuje každá instituce podle svého uvážení i pravidla hry si může každá knihovna přizpůsobit svým podmínkám.

Hra je úspěšná a žije bohatým životem.

K dispozici je již 3403 perlorodek – zpracovaných knih, právě ji hraje 4668 dětí v 272 knihovnách a 126 školách. Průběžně jsou doplňovány nové knihy, nové perlorodky a otázky k nim. V roce 2017 se projektu spolu s autorkou hry aktivně ujala Jitka Kyclová z Krajské knihovny v Pardubicích, oslovila studenta Daniela Krejčího a společně vytvořili zcela nový web www.lovciperel.cz, který slouží široké veřejnosti k nahlížení na perlorodky, knihovníkům jako nástroj k realizaci hry a dětem, které ji hrají, též jako vlastní herní prostředí. Knihovník, případně učitel i děti mohou sledovat své pokroky, k dispozici jsou otázky ke knihám a pro knihovnický i jejich řešení, vše na jednom místě. Velkým přínosem je, že se děti mohou zapojovat i jako tvůrci nových otázek k dalším perlorodkám. Každý rok také kolegyně Hrbková vytvoří nový plakát pro hru.

Lovciperel – web

Jak se zapojit? Není nic snadnějšího. Knihovník nebo pedagog, který se rozhodne využít hru Lovci perel, vyplní registrační formulář. Po registraci je možnost vést si záznamy o dětských čtenářích a knihovník či učitel má přístup ke všem zpracovaným dětským knihám. Každá knížka je vybavena anotací a údajem o věku, pro který je přibližně určena. Pak už si může vytisknout otázky ke všem titulům, které se mu hodí.

¹⁾ Rozhovory byly realizovány pomocí e-mailové komunikace dne 18. 5. 2021.

Své dotazy k projektu můžete zaslat na adresu: perly@knihovnahk.cz. Za projekt zodpovídá hlavní autorka hry Bc. Alice Hrbková, která byla za tuto hru na podporu čtenářské gramotnosti pasována na rytířku Řádu krásného slova v roce 2018.

V našem kraji, ale i jinde se do projektu zapojily stovky knihoven. Jak to vypadá v praxi, jsme se zeptali¹⁾ paní **Lenky Macháčkové**, knihovnice v **Městské knihovně Nová Paka** – <https://knihovnanpaka.cz/>.

Proč se vaše knihovna do hry zapojila?

My jsme se do Lovců perel zapojili již před lety. Tato hra u nás v knihovně probíhala dva roky a pak jsme měli několik vlastních her, takže Lovci šli stranou. Před dvěma lety v rámci MAP Novopacko pro čtenářskou gramotnost jsme hledali něco, co by mohlo být společné pro všechny školy v rámci svazku obcí. Lovci perel byli jasná volba.

Ocenili jsme webovou stránku a realizace byla tentokrát velmi jednoduchá, protože na stránkách je vše přehledně připraveno. Zapojilo se několik tříd ve čtyřech školách. Vše bylo plánováno jako velké klání a pro vítěznou třídu v ročníku jsme měli připraven výlet do divadla Drak a návštěvu knihovny v Hradci Králové. Jenže k vyhlášení nemohlo dojít, protože loňský červen byl poznamenán vládními opatřeními k pandemii. Vyhodnotili jsme nakonec čtvrté a páté třídy jednotlivě. Chtěli jsme pokračovat s nižšími ročníky, ale opět zasáhlo uzavření škol. Jak budeme pokračovat dál, se musíme domluvit na dalším setkání v rámci MAP.

V čem vidíte přínos projektu?

Všichni hledáme cestu, jak děti motivovat ke čtení, a Lovci perel jsou skvělou volbou. Pro učitele je velkým přínosem, že okamžitě na webové stránce vidí, jak si který žák vede a co přečetl. Pro děti je skvělé, že odpovídají na konkrétní otázky, které je vedou k lepšímu vnímání textu, a ta krásná představa perlového náhrdelníku. ☺

Co považujete za problémy či potíže projektu?

Největší potíž je polepit knihy v knihovně perlami, pak už jde jen o to, jak který učitel nebo knihovník motivuje k přečtení knih.

Chcete zmínit nějakou další vlastní aktivitu na podporu čtení, která vám dělá radost?

Máme radost z každé aktivity na podporu čtení, kterou lze v současné době udělat. Naše knihovna je zapojena do řady projektů, které jsou určeny pro různé věkové kategorie. Nynější situace ukazuje, jak důležitá je spolupráce školy a knihovny. Akce pro školy jsou velmi vstřícné zejména pro děti, které nemají přirozenou podporu od rodičů, a kolektivní návštěvy knihovny jsou pro ně motivační. Velmi často se rodiče ptají, kdy už budou chodit děti do knihovny se školou. Odpověď pro ně nemáme, ale mnohé nižší ročníky využívají možnost setkat se s námi na podloubí před knihovnou. Po malých skupinkách pak děti mohou do knihovny. Pravidla pro knihovny i školy jsou zatím velmi přísná, ale snažíme se najít nějakou cestu pro společná setkávání.

Oslovili jsme také paní ředitelku náhodské knihovny *Mgr. Ivanu Votavovou*, která nám zaslala odpovědi své kolegyně *Jitky Dostálové*, pracovnice oddělení pro děti v **Městské knihovně Náchod** – <https://www.mknachod.cz/>:

Proč se vaše knihovna do hry zapojila?

Naše knihovna se do soutěže Lovci perel zapojila již v počátcích. Chtěli jsme podpořit čtenářství dětí a propojit ho s jejich soutěživým duchem. Počátky byly trochu složitější, muselo se odstranit pár chyb. Po pár letech pauzy jsme velmi přivítali, když soutěž dostala nový kabátek v online podobě. Vše je najednou přehlednější a jednodušší.

V čem vidíte přínos projektu?

Chtěli jsme děti přilákat více ke čtení knih, ale také si ověřit, zda zcela vnímají a chápou celý příběh. Jako přínos vidíme i doplňující otázky, díky nimž poznáváme osobnost a charakter našich malých čtenářů. Je skvělé, že jsme čtení mohli propojit i s výtvarnem. Díky soutěži se nám dostalo do rukou mnoho hezkých obrázků.

Co považujete za problémy či potíže projektu?

Zásadní problémy v soutěži nevidíme. Na začátku máte sice více práce s vyhledáváním a označováním perlorodek v celém fondu, ale vše ostatní máte již zpracováno. Jedinou nevýhodu soutěže vidíme v tom, že některé děti si vybírají ke čtení pouze perlorodky – co nejhobenější ☺ – a ostatní knížky odmítají.

Chcete zmínit nějakou další vlastní aktivitu na podporu čtení, která vám dělá radost?

Samozřejmě je důležité podporovat čtenářství v raném věku. To se nám daří i díky projektu Bookstart – S knížkou do života. Velké plus spatřujeme v pořádání besed pro mateřské a základní školy. Je krásný pocit, když dokážete děti zaujmout a ony si s nadšením knížky na dané téma po besedě vypůjčí.

Web projektu: www.lovciperel.cz

O nových výzvách

Stanislava Najmanová

Milé kolegyně a kolegové, máme za sebou 18 měsíců, které změnilo mnohé v našem pracovním a osobním životě. Loni touto dobou jsme časem rekapitulovali, jak se nám podařilo využít jarní uzávěry k činnosti, na které za běžného provozu nezbyvá čas. V letních měsících se již velká část z nás dívala do budoucnosti s menší či větší mírou optimismu a s kapkou nejistoty jsme se pustili do plánování podzimních akcí. Málokdo v té době tušil, že opravdová výzva stojí teprve před námi. Během dlouhého období od října do dubna, ve kterých se střídaly různé podoby výdejných okének s úplným uzavřením knihovny, bylo zřejmé, že se pro nás situace zásadně změnila. Už nebylo možné v tichosti dohánět resty a naši činnost zredukovat pouze na výdejní okénka. Bylo nezbytné připomenout se našim návštěvníkům a nabídnout možnost, jak se ve chvílích, kdy nemůžou oni k nám, můžeme vydat my za nimi. Cest je mnoho, a tak není divu, že se výsledná nabídka knihoven ukázala opravdu velmi pestrá.

My v Hořicích jsme se rozhodli vsadit především na venkovní aktivity a právě o nich bych se ráda zmínila. Náš cíl byl od začátku jasný. Propagovat literaturu, čtenářství, knihovnické služby a hlavně připomenout, že tu pro své uživatele stále jsme. První z našich venkovních akcí proběhla v prosinci 2020. Tehdy od nás všechny první i druhé třídy základních škol dostaly pozvání do Smetanových sadů na setkání s pohádkou Jak červené střevíčky šly pro ženicha z knížky *Vánočních pohádek* Zbyňka Malinského. Tříd je celkem devět a všechny pozvání s radostí přijaly. Pro děti jsme připravili procházku, během níž si na osmi stanovištích připomněly a vyzkoušely vánoční zvyky, plnily různé úkoly a postupně si celou pohádku společně přečetly. Odměnou pro celou třídu byla zmiňovaná knížka Zbyňka Malinského.

Uprímně přiznávám, že prosincové počasí není pro podobné akce ideální, ale věřte, že ani vlezlá zima vám nemůže pokazit získaný hřejivý pocit.

V únoru měly hořické děti jarní prázdniny a naším příspěvkem k jejich příjemnému prožití byla rodinná hra O zvičinském drakovi. I tentokrát se stala základem naší práce knížka. Je krásně ilustrovaná, jmenuje se *Zvič naslouchá přiběhům* a vydala ji MěK Slavoje ve Dvoře Králové v roce 2016. Pověst o zvičinském drakovi jsme s kolegyněmi načetly a nahrály na náš youtube kanál, dětem však zůstalo utajeno drakovo jméno. Aby ho zjistily, musely se vydat na pět zajímavých míst v Hořicích a nejbližším okolí, kde řešením různých rebusů, šifer a nápisů postupně poskládaly jméno Třembrusák. Hra se setkala s milou odezvou a zůstává i nadále přístupná na našem webu: <https://knihovna.horice.org/o-zvicinskem-drakovi/d-1420>.

A zatímco děti s rodiči luštili jméno draka, my už přemýšleli, co nabídneme našim příznivcům v Březnu – měsíci čtenářů. Za nezbytné jsme považovali Počteníčko, tedy krátký program scénického čtení, který realizujeme v rámci Bookstartu pro naše nejmenší. Tam jsme narazili na své limity. Nemohli jsme se odhodlat k tomu, aby naše amatérské herecké snažení, tak jak jej běžně realizujeme v knihovně, bylo dostupné v online prostoru. Rychle jsme ale našli náhradní řešení a po dohodě s Adélou Fialovou, autorkou knížky *Co čmeláci nevěděli*, vzniklo z knížky krátké loutkové stejnojmenné Počteníčko. Jeho realizace přinesla radost nám knihovnicím a podle odezvy i těm, kterým bylo určeno (<https://knihovna.horice.org/poctenicko-co-cmelaci-nevedeli/d-1418>).

Zbývalo vymyslet něco, čím potěšíme dospělé čtenáře. Online besedu s Hanou Hindrákovou jsme realizovali již v únoru a chtěli jsme vyzkoušet ještě něco jiného. Tehdy se nám shodou okolností dostala do rukou knížka hořického rodáka

Václava Kudrnáče *Hořické obrázky*, vydaná v roce 1898 v Turnově. Zapomenutá knížka v žalostném stavu, který už nám dávno neumožňuje absenční půjčování. Hořice a jejich lidé z doby před více jak 120 lety jsme se rozhodli v audio podobě přiblížit posluchačům. Doufali jsme, že vyprávění, které se úzce váže k našemu městu a není nikde jinde profesionálně načtené, přinese trochu humoru a nadhledu do nesnadné doby.

V květnu jsme se znovu vypravili do Smetanových sadů s prvňáky a druháky. Tentokrát jsme pro ně připravili program z knížky Ester Staré *Nauč Edu abecedu*. Počasí bylo o poznání lepší, atmosféra skvělá. Kromě příjemného prožitku bylo naší snahou motivovat děti k návštěvě knihovny, která již fungovala v běžných výpůjčních dnech, a z návštěvnosti bylo zřejmé, že návrat k „normálu“ bude pomalý a bude potřeba našeho zvýšeného úsilí. Proto nepolevujeme ve svých aktivitách ani o prázdninách. Hra připravená na léto se jmenuje Knihovna v nebezpečí! K jejímu zdárnému završení musí každý účastník navštívit knihovnu

a dohledat informace v jedné konkrétní knížce. Šokující příběh, který jsme po dohodě s autorem upravili tak, aby vše nasvědčovalo tomu, že se odehrál v naší knihovně, je dostupný i s průvodním slovem na našem webu i youtube kanálu. Cílem hry je ukázat dětem, že zdaleka ne každá informace, která se k nám dostává, je pravdivá a je třeba si je ověřovat. V rámci Bookstartu plánujeme i setkání s rodinným centrem Konvička a prázdninový výlet pro děti.

Pevně doufáme, že se v podzimních měsících budeme moci vrátit k setkávání s dětmi i veřejností v prostorách knihovny. Pokud nám to epidemiologická situace neumožní, bude před námi další výzva: naučit se spolupracovat se školami v online prostoru. Nějaké základy pro práci jsme načerpali na semináři pořádaném Moravskou zemskou knihovnou v Brně, a pokud to bude potřeba, budeme se snažit tuto výzvu zdolat. Venkovní aktivity už i nadále zůstanou součástí naší práce, protože se osvědčily.

Kontakt na autorku: najmanova@knihovna.horice.org

Městské hry KMHK

Markéta Dubnová

Do našeho knihovnického světa se městské hry vplížily pozvolna a nenápadně. Ty úplně první pod rouškou noci.

Každoroční 24hodinová víkendová akce pro dospělé a skoro dospělé milovníky sci-fi a fantasy měla pro účastníky vždy nachystanou temnou hru plnou šifer a úkolů na téma knihy nebo i seriálu. Odvážlivci si mohli s baterkou či lucernou projít drsná zákoutí Kuklen a narazit za mlžného podzimního deště na místa ze **Stranger Things** nebo se proletět po planetách s ručnickem a slavnou příručkou pro mezgalaktické stopaře. **Fantastická zvířata**, která se usadila v nočním tichu po okolí knihovny na stejné akci

v roce 2018, jsme nechali pochytat i pro školní děti a veřejnost v červnu následujícího roku. V té době jsme ještě nedůvěřivě nechávali hrací karty na plotech jen na jediný den (či noc).

S omezením možností v čase covidu jsme v létě a na podzim v roce 2020 kolem kuklenské pobočky a v areálu školy na Moravském Předměstí dětem připravili **Pohádkovou hru** podle pohádek Boženy Němcové, ve dvou obtížnostech. Na principu čtení s porozuměním děti hledaly v textu řešení tajenky, kterou dostaly v knihovně. Hra patřila do celoročního projektu Božena.

V říjnu 2020 nám už opatření dýchala za krk a neumožňovala akce. O Bookconu začátkem listopadu tedy nemohlo být ani řeči. „Naštěstí“

si Kukleny vyhlédl lord Voldemort pro své temné rejdy a viteály (i relikvie) se nám hezky sešly na tříkilometrové trase mezi hřbitovem a knihovnou. Poprvé byla hra s názvem **Relikvie smrti** určena pro dospělé i děti, byla zcela veřejná a ponechali jsme ji v terénu přes víkend. Hrací karty šifrou odkazovaly na skutečné předměty umístěné v terénu a teprve na nich byla k nalezení písmenka, která dohromady tvořila citát Albuse Brumbála. O víkendu jsem pro jistotu procházela trasu a byla jsem příjemně překvapena množstvím luštěčích nadšenců, kteří vyrazili ve slunném podzimu s tužkou v ruce.

Další hra **Pátrání po Vánocích** byla po pozitivní zkušenosti ponechána napospas nevyzpytatelnosti zimního počasí a místního obyvatelstva na plotech na dva týdny. Na třinácti kartách postávalo stejné množství českých i evropských dárkonošů. Informace k šifram bylo možné získat na kartách, takže kdo příliš prokřehl, mohl kartu ofoťit a doložit doma. Vánoční postavy byly v pestré škále od laskavého Ježíška po obrovskou islandskou kočku Jólakötturinn, která vás sežere, pokud pod stromečkem nenajdete nic nového na sebe. Hrací karty jsme začali umisťovat ke stažení na web knihovny. Ohlasy byly skvělé, karty se ztrácely jen přiměřeně, a tak jsme začali hry rozšiřovat i kolem dalších dětských oddělení.

Na únor jsme k 150. výročí narození Jana Kotěry nachystali hru s názvem **Bubáci a baráky**, která kolem sedmi poboček ve dvaceti kilometrech trasy opředla ulice šiframi o historii domů a místních pověstech. Během února se rtuť na teploměru choulila v nižších patrech, ale party nadšenců všeho věku se prokřupávaly sněhem a drsnými vichry a ve zkrchlých prstech opět držely tužky. Odměnou jim byly jen naše mailly potvrzující správná řešení a příslib drobné odměny po otevření výdejních okének knihovny. Největší nadšenci si obešli všechny trasy a na četné prosby se některé úseky hrály ještě během března.

Obleva a rozvolnění přicházely letos zvolna, a tak se hrám dařilo i na jaře. Březen a začátek dubna patřil **Jarní hře** o velikonočních tradicích

pohanských, židovských i křesťanských. S jarem se začala rodit zvířata nejen v přírodě, ale také kolem pobočky na Moravském Předměstí v Mědiu v březnu našlapovaly kočky na cedulích na plotech v **Kočičím putování** a kromě spousty kočičích zajímavostí strkaly své čumáčky do kočičích knih. V dubnu je tamtéž vystřídaly čumáčky psí a hra **Po stopách hafanů**. Květnové hrací karty s názvem **Co se děje v trávě?** nahledly do světa hmyzu a drobné havěti. V okolí pobočky na Slezském Předměstí řvali lvi a skákaly opice ve hře **ZOO ve městě** celý duben a kolem hlavní knihovny jste si mohli protáhnout nohy a namasírovat šedé buňky mozkové v ekologické hře **Den Země** na konci dubna a po celý květen.

Pro nejmenší děti byla určena hra kolem pobočky Labská **Kdopak žije na farmě?**, také plná zvířat, ale i hádanek a říkadel.

Na Novém Hradci Králové v dubnu a květnu zpívali ptáci nejen na obvyklých stanovištích, ale v rámci hry **Ptáčkoviny** bylo možné zapslouchat se do jejich zpěvu také po načtení QR kódů na hracích kartách. Všechny karty byly doplněny knihami na dané téma, abychom se odlišili od dalších her, které kolem svých institucí začaly umisťovat školky a skauti.

Hry na výhradně literární témata byly k máni u pobočky v Malšovicích a v Kuklenách. Malšovická květnová hra **Plnou parou vpřed** byla inspirována knihou Petra Stančíka *H₂O a tajná vodní mise* a s jeho laskavým svolením byly v terénu i úryvky z knihy a pěkně těžké šifry. V Kuklenách se děti započuly při dubnové **Distanční výuce v Bradavicích**, kterou si obešly se studijním průkazem a napsaly do rozvrhu k jednotlivým předmětům písmena, ze kterých vykouzlili pět známých zaklínadel z knih o brýlatém kouzelníkovi. Dlouhá cesta s dlouhým názvem **Literární toulky po Evropě s kufrem Pepou** po literárních skvostech pro děti se dala zvládnout pomocí pasu a kufru Pepy, který na sedmikilometrové trase mezi Kuklenami a ústřední knihovnou ve Wonkově ulici seděl a radil na každé ze sedmnácti hracích karet. Hra začala na Den Evropy a trvala až do konce května ve

Knihovna města Hradce Králové pobočka Kukleny pořádá další městskou hru pro celou rodinu.

V měsíci červnu a červenci můžete v Kuklenách vstoupit do světa pohádek. Brankou pro vstup bude mapka ke stažení na webu knihovny.

Přečteš mi pohádku?

KMHK
Knihovna města Hradce Králové

Trasa obsahuje dvě sady pohádek. Polovina z dvanácti karet je o princeznách a děvčátech, v druhé polovině jsou pohádky o dracích, čarodějích a nebezpečí.

Plakát

Přečteš mi pohádku?

Cesta vede přes devatero hor, dokonce ani devatero lesů, ale od kuklenské knihovny ke hřbitovu a zase zpátky.

Trasy i řešení jsou dvě, je možné projít každou zvlášť.
O princeznách a hoříčkách: O dracích, statečnosti a kouzlech:

Mapka

spolupráci s centrem Europe Direct. Ve Wonkově ulici, v bývalé továrně Vertex, byla umístěna karta odkazující na Wonkovu továrnu na čokoládu. Detektivní luštění pro ty, které už opravdu bolely nohy, vymyslely kolegyně na Slezském Předměstí a v jejich výlohách se během května každý týden objevily nové **Malé knižní záhady**.

To už začínala vládní nařízení odeznívát a s nimi i velký zájem o hry. Květnových zájemců už nebylo tolik a ti, kteří vyrazili luštit v červnu, kdy už bylo možné zajít si do kavárny nebo zaplavat, byli už opravdu skalní fanoušci. Kuklenskou červnovou hru **Přečteš mi pohádku?** využili občas učitelé se třídou, když bylo koncem června volněji. Na léto jsme naplánovali dvě hry, které snad osloví ty, kteří mají volno: **Knihomol aneb Cesta tam a zase zpátky** vás provede kolem Labe a nabídne slavná literární díla dětem i dospělým. Hrou **Po stopách hradeckých spisovatelů** zve knihovna dospělé zájemce do centra města během letních prázdnin s brožurkou plnou šifer a informací o známých i méně známých spisovatelích. Tato hra se odlišuje v provedení, karty s úkoly při ní v terénu nenajdete, brožurku s mapkou a úkoly si vyzvednete v knihovnách a městských informačních centrech nebo vytisknete z webu.

Dvacítka her, stovky šifer, nápadů, kreseb a spoustu práce nechceme nechat ladem ani v klidnějších dobách, a tak uzrál plán, že část her převedeme do podoby použitelné ve fondu knihovny.

Takže pokud jste skautský vedoucí, můžete si půjčit hru, provléknout provázky a rozvěsit po lese.

Organizujete oslavu narozenin svého nezvonce? K dortu s Harry Potterem můžete po okolí pro pozvané kamarády přidat i pěknou tematickou šifrovačku, a máte chvíli klidu.

Uvidíme, jestli se nový nápad ujme a zaujme. S šifrováním zatím nekončíme, chystáme hry i na podzim a zkusíme, jestli nalákáme luštění chtivé děti na quest po dětských odděleních.

Kontakt na autorku: kukleny@knihovnahk.cz

V létě jsme se vydali po stopách hradeckých spisovatelů

Iva Košťálová

Jistě jste na jaře v ulicích Hradce Králové zaregistrovali městské hry pro děti. Knihovna města Hradce Králové se po jejich úspěšném přijetí veřejností rozhodla připravit hru také pro odrostlejší hráče. Probíhala od 1. 6. do 31. 8. 2021. Chtěli jsme touto akcí posílit vztah obyvatel města Hradce Králové k místu, kde žijí, a obohatit jejich znalosti historie, tradic i významných osobností spjatých s naším městem. A dovolím si tvrdit, že se nám to podařilo. Zájem o hru dokonce předčil naše očekávání.

Věděli jste, kde sídlila slavná Pospíšilova tiskárna nebo kde hrával Václav Kliment Klicpera karetní hru bulka? Ti, kteří se s námi vydali po stopách známých i méně známých spisovatelů, už to vědí. Trasa hry začínala v ulici V Kopečku, pokračovala oboukem přes Velké a Malé náměstí a končila u Městské hudební síně. Brožurku s úkoly, křížovkou a mapkou si účastníci mohli stáhnout na webových stránkách knihovny, případně si ji mohli osobně vyzvednout přímo v knihovně nebo v městských informačních centrech. Ti, kteří správně vyřešili tajenku, byli zařazeni do losování a pět výherců obdrželo dvě knihy Jana Pěty – Literárního průvodce Hradcem Králové a Hradeckou čítanku. Pokud tajenku osobně donesli do referenčního centra knihovny ve Wonkově ulici, čekal na ně malý originální dárek v podobě stylových placek a záložek.

Ke vzniku této hry nás inspiroval unikátní fond hradeckých tiskáren, tedy knih o Hradci Králové, který se nachází v referenčním centru Knihovny města Hradce Králové. Obsahuje knihy o našem městě a jeho okolí, Švendovými dějinami z počátku 19. století počínaje a těmi nejnovějšími konče. Nahlédnout zde můžete i do historického regionálního tisku, jako byly Pochodeň, Nové Hradecko nebo z těch starších Osvěta lidu, Ratibor a Královéhradecký kraj. Z tohoto fondu čerpal i Jan Pěta, emeritní ředitel knihovny a známá hradecká

osobnost, při psaní již zmíněných knih Literární průvodce Hradcem Králové a Hradecká čítanka. V našich regálech můžete objevit také unikátní sbírku tzv. pospíšilovských tisků. Jedná se o knihy vydané v nakladatelství a tiskárně Jana Hostivita Pospíšila a později v hradeckém nakladatelství Kruh. Víme, že Hradečáci jsou na své město pyšní a zajímají se o jeho historii. A tak naším cílem bylo, aby se dozvěděli i zajímavosti, které doteď neznali, a aby poznali spoustu nových příběhů z ulic starého města. Snad každý zná hradeckou historii spjatou s královnou Eliškou Rejčkovou. Už méně se ovšem ví, že na hradeckém gymnáziu studovala nebo učila téměř stovka spisovatelů. Mezi nimi byli i Karel Jaromír Erben, Josef Kajetán Tyl, Alois Jirásek nebo Karel Čapek. Město na soutoku Labe a Orlice proniklo i do jejich literární tvorby a vždy na svůj pobyt v něm s láskou vzpomínali. Nejlépe to ilustruje výrok Viktora Fischla: „Když se řekne Hradec Králové, začnu psát novou knihu.“ Konečně v čele města stál kdysi také básník, a to známý starosta František Ulrich. Což byl také důvod, proč jsme část jeho básně vybrali jako výslednou tajenku herní křížovky. Jelikož měla hra mezi lidmi úspěch, uvažujeme o další. Naše město nám nabízí tolik témat a zajímavostí, byla by škoda je nevyužít.

Kontakt na autorku: kostalova@knihovnahk.cz

Čtete se mnou

Marta Pešková Staníková

Nový, a dá se také říci, že úplně první videopořad Městské knihovny Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem vznikl ve spolupráci s MAS Královédvorská za pandemie v době nuceného uzavření knihoven na jaře roku 2021.

Příprava na natáčení spočívala nejen v nákupu techniky, ale především v získávání souhlasů všech původců, kteří se na vzniku daného titulu podíleli. Oslovili jsme autory, ilustrátory a v ojedinělých případech také vydavatele. Po udělení souhlasu jsme se dali do natáčení. V každém videu doporučujeme tři knížky pro děti či mládež. Dvě z nich pouze krátce představíme, z té třetí knížky čteme krátkou ukázkou, kterou ve videu doplníme ilustracemi z daného titulu. Každé video vložené na náš knihovnický youtube kanál trvá zhruba 10 minut.

Pořad není pouze doporučováním knih směrem od knihovnic k dětem. Vyzýváme malé i mladé

čtenáře, aby i oni představili libovolným způsobem titul, který četli, který je zaujal a jejich kamarádi by oslovil. Vzniklo tak již na 150 zajímavých prezentací, videí a obrázků, které jsou postupně také zveřejňovány na youtube kanále knihovny. S natočenými videi plánujeme dále pracovat v rámci knihovnických lekcí a dílen. Věříme, že právě neobvyklé prezentace vybraných titulů přivedou mladé čtenáře ke knihám, které jim kamarádi představí. Nejedná se o nařízenou a povinnou školní četbu, ale o výběr knih, které si čtenáři sami vybrali a svůj zážitek ze čtení chtějí doporučit dál.

Videa jsme natáčeli sami, úpravu zvuku, vkládání obrázků a titulků jsme přenechali studentovi střední školy. Byla to pro nás naprosto nová zkušenost, která určitě není k zahoezení. Pravda je, že k profesionálním hercům máme hodně daleko. Doufáme však, že náš dobrý úmysl a radost z natáčení nám nějaký ten plusový bodík přidají.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

Venkovní čítárny jako osvěžovny pro duši

Eva Semrádová

Často se uvažuje, že jsou dva typy čtenářů. Čtenář, pro kterého je čtení sváteční chvíle, potřebuje klid a své oblíbené čtecí místo. A jsou čtenáři, kteří nosí minimálně jednu knihu neustále s sebou a začtou se kdekoli bez ohledu na okolní svět. Názory, jak vypadá správné místo pro čtení, se tedy budou hodně lišit. Někdo zůstane rovnou v posteli, někdo si sedne do trávy, v propagačním

letáku Českých drah se tvrdí, že nejlíp se čte ve vlaku. Knihovníci lákají do interiérových „obýváků města“ a v poslední době i do „osvěžoven duše“ venku či v zahradě. Venkovní čítárny dávají knihovnám nové možnosti hned v několika směrech: podporují pobyt v přírodě, nabízejí neformální místa pro individuální odpočinek i prostor pro komunitní život a kulturní zážitky.

V minulém čísle zpravodaje jsme již uvedli několik zásad, které je dobré znát při plánování

knihovny. Knihovnici budou zřídka v situaci, kdy si mohou vybrat pozemek či přispět k tomu, aby se exteriér knihovny projektoval zároveň s budovou, a tak může charakter venkovní čítárny zásadním způsobem ovlivnit nevhledná okolní zástavba, hluk, oslunění nebo třeba majetkové vztahy. To jsou okolnosti, které nelze zobecnit a musí se řešit individuálně a nejlépe s odborníkem. Přesto je možné uvést několik obecně platných poznatků, které se uplatní při zařizování a provozování „osvěžovny duše“ vaší knihovny.

- Ve venkovní čítárně je základním mobiliářem **sedací nábytek** vhodný pro delší sezení – pohodlné židle a lavičky, ale vítané jsou i méně tradiční sedací prvky, například zídka, schody, dřevěné špalky, houpačí síť, dětská sedátka, venkovní křesla a lehátka. Při umístění sedacích prvků pamatujeme na světelné podmínky ke čtení – pro běžné čtení se preferuje dostatek světla, ale pro čtení na elektronickém zařízení je potřeba stín.
- Dalším nezbytným vybavením zahrady jsou stoly, případně další **odkládací plochy**. Stoly se často budou používat také pro položení notebooku nebo pro konzumaci jídla.
- K příjemnému pobytu venku je nutné **zastínění**, které je možné realizovat pomocí vzrostlých stromů, pergol, loubí, stínících plachet, slunečníků. Pro venkovní vyučování je vhodné zbudovat přístřešek, altán nebo venkovní učebnu.

Tyto tři typy mobiliáře pak doplňuje podle místních potřeb **další vybavení**. Pozornost upoutají sedátka sestavená v čtecí kruh nebo opticky oddělený zahradní kout pro vyprávění příběhů. Místo, kde chceme pořádat divadelní představení nebo koncerty, můžeme vybavit amfiteátre. Design zahrady podpoří umělecká instalace a vodní prvek. Pokud jsou častými návštěvníky děti, umístíme do zahrady hračky a herní prvky, například venkovní hry (pexeso, šachy), hmatové stezky, pískoviště, prvky z vrbového proutí, hmyzí domky. Kvůli bezpečnému pobytu malých dětí se vyhýbáme větším vodním plochám a jedovatým rostlinám.

Základem zeleně je trávník, a pokud to okolnosti dovolí, dáváme mu přednost před dlážděným povrchem. Pozornost se věnuje cestám, které by měly být bezbariérové. Výhodou pro vytvoření stinných míst i pro celkové klima pozemku jsou stromy. Atraktivitu místa zvyšují výsadby květin, podle zájmu návštěvníků se využívají i bylinkové záhony nebo se vysazují ovocné stromy a keře.

Dalším užitečným vybavením, které se může uplatnit, je večerní osvětlení, elektrická přípojka, wifi připojení, dobíjecí stanice na mobil (integrované v lavičkách) a zásuvky na notebooky, zdroj pitné vody, ohniště, koše na odpadky, stojany na kola, propagační a výstavní panely, naučné tabule, popisky k rostlinám i knihobudka. Pro údržbu je potřeba pamatovat na uskladnění zahradního nářadí a na zavlažování zahrady.

Důležitým aspektem při provozování venkovní čítárny je **bezpečnost**; k tomu přispívá promyšlený provozní řád, kamerový systém, otevírací doba omezená podle otevíracích hodin knihovny apod. A neméně důležitá je **pravidelná údržba** zařízení i zeleně, která by neměla být úkolem knihovníka, ale odborné firmy.

V letošním létě lidé vyhledávali venkovní prostředí více než dříve, a to i v knihovnách. Oceňovali klidová zákoutí pod stromy, lavičky, deky a slunečníky u knihovny nebo spojení četby s nabídkou kavárenské zahrádky. Venkovní čítárny se tak v mnohých knihovnách staly pevnou součástí čtenářských prostor i obvyklým místem konání kulturních programů. Je však ještě málo venkovních čítáren, které mají všechno potřebné vybavení, moderní design, vyřešený provoz a údržbu a mohli bychom vám je doporučit jako vzorové. O to více je knihovníků, kteří vidí ve venkovním prostoru potenciál pro rozvoj knihovnických služeb. Tento stav ilustrují i následující články, které nám poslaly kolegyně z Jičína. V Městské knihovně v Hořicích knihovni dvorek s pergolou teprve vzniká, Zahradní poznání v Knihovně Václava Čtvrta v Jičíně patří ke knihovně více než deset let, ale i tam přinesla praxe požadavky na doplnění mobiliáře.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Knihovní dvorek v Hořicích

Stanislava Najmanová

Mít příjemnou a klidnou zahradu, ve které se naši návštěvníci budou moci pohodlně usadit s knížkou, ideálně ještě s šálkem kávy či sklenicí chladivého nápoje, je snem mnoha knihovnic a snad i knihovníků. Svě vlastní představy o takové relaxační zahradě bych v tuto chvíli dokázala snadno rozvíjet, ale to bohužel není předmětem mého příspěvku. Proto mi nezbyvá než se rychle vrátit do reality. Představy o venkovních prostorách naší knihovny jsou velmi limitované, a to nejen finančně, ale především prostorově. Je sice velkou výhodou, že se knihovna nachází přímo na náměstí, ale bohužel v přízemí dvoupatrového historického bytového domu s nájemníky. K zadní části domu přiléhá poměrně velký dvůr s nevzhlednými kůlnami, který od nepaměti využívají nájemníci k parkování. I přes tuto nepříznivou situaci bylo již v minulosti naším přáním vybudovat na dvoře velkou pergolu, kterou bychom mohli využívat pro svou práci. Jednalo se skutečně spíš o sen než reálnou možnost.

Změna přišla v loňském roce. Na jaře získala malá část stále velmi nevzhledného dvorku zámkovou dlažbu. Byla to právě ta část, ve které v našich představách měla stát pergola. Vzhledem ke složité situaci covidové doby jsme nepokládali za úplně možné, že by se právě nyní náš sen změnil v realitu. I přesto jsme se okamžitě chytli příležitosti a snažili se prostor trochu zútulnit a využít ke své práci. Konání venkovních akcí v té době totiž přinášelo a vlastně stále přináší možnost setkávat se bez roušek, proto jsme se rozhodli dvorek využít, jak jen to půjde.

Velmi rychle jsme ale narazili na úskalí, kterým je nevyzpytatelnost počasí. Známe to všichni dobře. Ideální je, aby slunce hrálo tak akorát, vítr příjemně chladil a déšť přišel teprve ve chvíli, kdy se nám po proběhlé akci podaří vše pěkně uklidit. I v tomto případě se představy a realita mohou často

rozcházet. Zatímco při předání knížek z projektu Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka a Počteníčku zářijové slunce nemilosrdně páliło, při zahajování podzimního semestru VU3V se spustil déšť, o kterém dopředu nevěděla ani chytrá mobilní aplikace. Během besedy s dětmi se pro změnu zvedl silný vítr a připravené pomůcky se rozléty po celém dvoře. Ale nesmím počasí křivdit. Při vystoupení divadla Čučka ukázalo svou vlídnou tvář a v teplém letním podvečeru jsme si s dětmi a jejich rodiči Cukrárna U Šilhavého Jima náležitě užili. Byly to naše první pokusy, jak dvorek využít ke své práci, a přinesly jednoznačný výsledek. Potřebujeme pergolu! Díky tomu, že na některých ze zmiňovaných akcí byli přítomni zástupci vedení města, nebylo úplně těžké přesvědčit je o smysluplnosti našeho přání.

Bylo schváleno, že nová pergola se postaví patřičně velká, tak aby prostor nabídl příjemné posezení pro čtyřicet až padesát návštěvníků. Finanční náklady ve výši 130 000 Kč půjdou z rozpočtu města. Skvělá zpráva, můžeme se radovat. Bylo by určitě příjemné, kdybych v tuto chvíli svůj článek mohla ukončit sdělením, že pergola již stojí na svém místě a celý červen nám skvěle slouží. Bohužel tomu tak není, ale rozhodně nezoufáme, protože stavební práce byly v těchto dnech zahájeny, a my nepochybujeme o tom, že náš sen se do konce prázdnin změní v realitu.

Zajímavý výhled do budoucna nabízí v současné době nově vznikající strategie IROP 2021–2027, ve které se otevírá prostor pro investice do knihoven. V ORP Hořice ji připravuje MAS Podchlumí a na společné schůzce, kde jsme probírali naše projektové záměry, došlo mimo jiné i na venkovní prostory. Tehdy jsem mohla svým představám dovolit vzlétnout poměrně hodně vysoko. Kromě pergoly už si na dvorku představuji vzrostlé stromy, poskytující příjemný stín, záhony trvalek, mezi nimi stolečky s pohodlnými křesíly a určitě i nějaké zázemí pro maminky

¹⁾ Dostupné z: <https://www.drevoprovivot.cz/drevena-stavba-roku/o-ankete#poradi-dsr-2021>

s nejmenšími dětmi. Nevím, do jaké míry je reálné, aby se nevzhledný dvorek proměnil v zahradu mých představ, kde si naši čtenáři budou moci nerušeně číst, popíjet kávu nebo absolvovat zajímavý kulturní program, ale vím, že jsme na této cestě učinili první krok. Pohledem z výšky se

může zdát malý a nesmělý, ale pro nás je nesmírně důležitý. Je důkazem toho, že sny se mohou plnit a že je dobré nečekat se založenými rukama, ale naučit se jim chodit vstříc.

Kontakt na autorku: najmanova@knihovna.horice.org

Prvním vybavením knihovního dvorku v Hořicích byla dlažba

Improvizované jeviště i hlediště připravené na akci Knížka pro prvňáčka

Jana Benešová

Zahrada poznání v Jičíně

„Zahrada poznání“ vznikla na dřívě málo využívané zahradě u Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně (3 300 m²) v roce 2011 v rámci česko-polského projektu, který byl financován z grantů EU „Brána do pohádky“.¹⁾ Kromě příjezdové cesty pro složky IZS a dvorku, kde například nakládáme výměnné soubory, zahrnovala plochu pro pořádání akcí, vyzdobenou „stromem poznání“ – odtud název zahrady, herní hnízda pro děti s prolézačkami a sítěmi nad zemí a výstavu hlav jičínských osobností. Sochy pěti jičínských osobností připomínají odkaz Arny Geisslové,

Albrechta z Valdštejna, Čeňka Musila, Radka Pilaře a samozřejmě Václava Čtvrťka. Jsou z litého kamene a působí opravdu zajímavě. Celé roky je využíváme k nejrůznějším hrám a soutěžím.

Na zahradě od jejího vzniku působil „zub času“ a také jsme během jejího používání zjistili, že k provozu potřebuje několik úprav. Prolézačky a Cipískovo hnízdo, zasazené do stromu, vzaly za své kvůli růstu stromu a dosloužení přírodního materiálu, ze kterého byly vytvořeny. Zrovna tak dřevěné pódium jsme už museli nahradit dlážděným. Kamenné sedačky v hledišti stále opravujeme a pořídili jsme na ně dřevěné nástavce. Posadíme na ně až 150 diváků. U pódia

¹⁾ BLAŽKOVÁ, Božena. Brána do pohádky aneb Zahrada poznání v Jičíně. – U nás 2010/č. 4: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=201004003>

jsme vytvořili zástěnu a tím vzniklo zázemí pro vystupující. Nutná je i pravidelná údržba – sekání trávy, péče o květiny, prořezávání stromů, průběžné opravy.

Původní záměr venkovní čítárny a možnost pohybu pro kohokoliv, jsme brzy zamítli, protože jsme neměli dostatek personálních kapacit, a hlavně jsme měli jinou představu než nechat děti pobíhat po zahradě bez jakéhokoliv programu. Navíc letní čítárnu máme na terase knihovny.

Od svého vzniku zahrada slouží k pořádání nejrůznějších akcí. Bylo jich už nespočetně. Letní poetický festival, pravidelné jarní literární festivaly, divadla, koncerty, křty knih pro veřejnost a třeba i opékání buřtů v rámci Klubu aktivních seniorů.

Sochařská výzdoba knihovny zahrady v Jičíně

Poslední dva roky jsme na zahradě uspořádali bohaté navštívené letní jarmarky s divadelními i hudebními vystoupeními, letos chystáme třetí ročník. Také akce knihovny v rámci městského projektu „Prodloužené víkendy“ se odehrávají na zahradě. Zrovna tak Noc literatury zde má jedno ze svých zastavení. Ano, vždy musíme mít v záloze „mokrou variantu“. Tuto funkci plní sál knihovny. Ale některé pořady jsme v případě nepříznivého počasí museli zrušit. V době koronaviru je zahrada nedocenitelná. Využíváme venkovní prostředí, které je daleko bezpečnější než to vnitřní. Letos se na zahradě uskutečnila řada besed se školami i pasování prvňáčků na čtenáře.

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz

Pasování prvňáčků

Zaplněný amfiteátr při akci pro jičínské školáky. Knížka pro prvňáčka

Uvedení knihy Cesta vojáka autora Michala Černého

Další fotografie z akcí na zahradě jsou k dispozici na: <https://knihovnajicin.rajce.idnes.cz>

Videa z letních akcí na zahradě: <https://bit.ly/2UPyECR>, <https://bit.ly/3kwROYZ>

Booktuberky z Jičína aneb Jak i úplný nováček může točit videa o knihách

Michaela Sehnalová

Během uzavření knihoven v pandemickém období se knihovnice z Knihovny Václava Čtvrtka v Jičíně rozhodly, že začnou se čtenáři komunikovat i prostřednictvím videí. Ačkoliv ani jedna z nich neměla žádné předchozí zkušenosti s natáčením a střiháním videí, zkusily to. Nyní se postupně vzdělávají v oblasti střihu a vybírají vhodné technické doplňky, aby kvalita videí jičínské knihovny nadále rostla.

A tak se stalo, že jičínské knihovnice z dětského oddělení a klubu pro mládež Free Time zakotvily ve vodách booktubingu. Na jednotlivých videích je vidět rukopis každé knihovnice, všechny si našly svůj osobitý styl.

Booktubering je spojení knih (z anglického book = kniha) a YouTube, serveru, na kterém můžete nalézt videa napříč nejrůznějšími žánry. Není proto divu, že se na YouTube objevují i videa zaměřená na knihy a čtenářství.

Vzaly mobilní telefon, oblíbenou knihu a začaly točit. Když bylo dostatek materiálu, bylo nutno vybrat i vhodný střihačský program a sestříhat finální video. Nebylo to snadné, knihovnice se mají stále co učit, ale vše dohánějí nadšením a vytrvalostí. Kvalita videí ani zdaleka nedosahuje profesionálních filmů, zato jsou plná zajímavých informací, knižních tipů a především nadšení ze čtení, které se knihovnice snaží předávat i svým divákům.

Jak tedy jičínské knihovnice začínaly?

Výběr knížek

V rámci booktuberové produkce se můžete vydat několika různými směry – můžete recenzovat čerstvé tituly; můžete ukazovat, co právě přibýlo ve vaší knihovničce; můžete lákat na další knihy nebo

knižní série; můžete provádět pro youtubery typický unboxing, tedy rozbalovat balíčky z nakladatelství a nalákat tak na sledování dalších videí o právě doručených knihách; můžete dávat knižní výzvy; shromáždit, co jste za poslední období přečetli, nebo vyprávět, co právě čtete. Knihovnice v Jičíně se zaměřují především na dětské knihy a obsah by se dal zařadit do kategorie knižních tipů na novinky ve fondu knihovny nebo na čtenářsky osvědčené starší kousky. Knihovnice mají i knihách přehled. Nejsložitější na výběru tedy bylo zvolit pouze jednu knihu, a ne všechny. Kniha, o které by chtěly hovořit, je totiž spousta.

Vybavení

Nyní je zapotřebí obsah natočit. K tomu knihovnicím slouží obyčejný mobilní telefon. V začátcích nebyl výsledek ještě příliš jasný, proto nechtěly investovat do drahého vybavení. Po zkušenostech s natáčením ale knihovnice doporučují pořídit alespoň malý mikrofon pro záznam zvuku a vhodný stativ. A pokud rozpočet dovolí, mohou knihovny dále nakupovat vybavení v podobě lepších kamer, ozvučení, osvětlení či profesionálních střihačských programů.

Střih

Po natočení materiálu na mobilní telefon přistoupily knihovnice k výběru vhodného střihačského programu. Zvolily volnou verzi programu Shotcut, který splňuje všechny požadavky na základní střih a úpravu videí. Člověku, který se střihačskými programy nemá žádnou zkušenost, se program bude na první pohled zdát složitý. Na druhý pohled zjistí, že použití je vcelku intuitivní a po pár hodinách pokusů a omylů se naučí vše používat i bez zaučení.

První videa

A tak vznikla první videa. Postupně se knihovnice ve všem zlepšují. Přemýšlejí, jak se technicky dovybavit, aby videa byla kvalitnější. Učí se

nové postupy ve střihání a zkoušejí videa vylepšovat nejrůznějšími vychytávkami.

Aktuálně knihovnice od podzimu roku 2020 vydaly na 60 krátkých videí, ve kterých dávají tipy na pozoruhodné knihy, informují o aktuálním dění v knihovně, zvou na zajímavé akce nebo dávají hádanky a vyhláší soutěže. Sérii videohádanek o Václavu Čtvrtkovi využili pedagogové při distanční výuce v době, kdy do knihoven nesměli čtenáři chodit. Knihovnice do svých videí zapojily i své děti, které s velkou oblibou maminkám s natáčením pomáhají jak před kamerou, tak za ní.

Praktické tipy pro úplné začátečníky

- 1 Nebojte se a zkuste to.
- 2 Natáčejte spíše kratší videa.
- 3 Vyberte střihačský program, který bude vhodovat všem uživatelům, kteří budou videa zpracovávat (například Shotcut).

- 4 Pokud nemáte mikrofon, natáčejte videa z větší blízkosti, aby bylo mluvčím rozumět.
- 5 Natáčejte videa „naširoko“.
- 6 Využijte stativ nebo podložku, aby se videa neklepala.
- 7 Při střihání zkoušejte, co všechno program umí. Pokud se pokus nezdaří, nevádí, vždy můžete začít znovu nebo se vrátit o několik kroků.
- 8 Nelekejte se, že čas, který je potřeba na zpracování videí, je dlouhý. To je normální, se střiháním pěkného videa může trvat i několik hodin.
- 9 Videá můžete uveřejňovat přes sociální síť. Pokud je chcete nahrávat i na web, bude vhodné založit si k tomu i youtube kanál, odkud budete sdílet odkaz do administrace webu.
- 10 Nebojte se požádat o pomoc.

Kontakt na autorku: sehnalova@knihovna.jicin.cz

20 let literární soutěže Řehečská slepice Rozhovor s Václavem Francem

Jana Benešová

V letošním roce proběhl již 20. ročník literární soutěže humoru Řehečská slepice. Společně se Sdružením rodáků a přátel Řehče tuto akci pořádá Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně. Hlavním organizátorem je Václav Franc, který pochází ze Řehče. Soutěž vymyslel a již dvě desetiletí ji organizuje. U příležitosti kulatín soutěže jsem jej požádala o rozhovor.

Václave, letošní ročník již podruhé skončil videopřenosem s předáváním cen. Co to pro tebe jako organizátora znamená?

Především zklamání, že nevidím řadu přátel. Každý ročník stojí určité úsilí při přípravě. Když to všechno snažení vyjde naprázdno, je to obrovská

škoda. Na druhé straně jsem rád, že můžeme aspoň prostřednictvím počítače zájemce především z řad soutěžících oslovit, že uvidí nějaký výstup ze soutěže. Navíc si můžou stáhnout na našich stránkách sborník oceněných prací s názvem „Slepičí humor v době koronaviru“.¹⁾

Vrátím se trochu do historie. Jak jsi přišel na myšlenku udělat z rodné Řehče centrum humoru?

Na počátku byl náš zájem o Cimrmana, tedy na vysvětlenou, náš zájem, můj a synovců Martina a Pavla. A protože jsme pořád něco vymýšleli, třeba vydávání humoristických novin nebo později Řehečských novin, tak byl krůček k tomu, abychom po vzoru mystifikace Járy Cimrmana začali s propagací Řehče jako středobodu světa. Nejdřív

¹⁾ Slepičí humor v čase koronaviru. *Slepice.rehec.cz* [online]. [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <http://slepice.rehec.cz/multimedia/2021/slepici-humor-v-case-koronaviru-sbornik-2021.pdf>

to byly naše hry a zábava pro úzký kroužek lidí, postupně myšlenka uzrála a přerostla do vyšších sfér.

Pokud si dobře pamatují, první ročníky se uskutečnily ještě v Úlibicích?

Přesně tak. Po dvou ročnících jsme zjistili, že se do bývalé úlibické školy nevejdeme. Rádi jsme přijali nabídku jičínské knihovny, která nás schovala pod svá křídla.

Věřil jsi, že soutěž získá celostátní věhlas?

Když jsme v roce 2001 vyhlásili 1. ročník, tak jsme spíše doufali v regionální charakter soutěže. Neměli jsme velká očekávání, ale přišlo 16 prací od autorů z různých koutů republiky. První krok byl na světě a následovaly další ročníky. Zvyšoval se počet soutěžících, nabaloval se program a další aktivity, které přilákaly zájem diváků a soutěžících. Škarohlídi nám dávali dva tři ročníky, ale vydrželi jsme. Nedávno jsem si dělal malou statistiku a zjistil jsem, že se soutěže zúčastnilo celkem 666 autorek a autorů z celé republiky, kteří poslali 902 příspěvků. Příspěvky přišly např. i ze

Švýcarska, o naší akci se ví na Slovensku, v Polsku či Maďarsku a díky Řehečskému kvartetu třeba i ve Slovinsku, Německu či Izraeli. Po Slepici tady zůstane třeba i první pohlednice vesnice, krátký film natočený u příležitosti 650. výročí první zmínky o obci, setkávání občanů vesnice na „Petrolejkách“.

Čím se Řehečská slepice liší od ostatních literárních soutěží?

Jako účastník nejrůznějších soutěží jsem viděl, jak se to dělá jinde. Časem jsem věděl, jak by taková soutěž neměla vypadat. Neměli bychom soutěžící pranýřovat za špatné „i“, ale naopak je povzbudit. Když už si autor dá tu práci a něco napíše, tak je to záslužnější a přínosnější, než kdyby seděl jenom u televize. Pochopitelně, že chodí i práce vyložené slabě, asi těžko najdou u nás ocenění, ale třeba přinesly radost autorovi při psaní nebo potěšili někoho blízkého. Ona i taková ta veršováanka: *Pepičku náš, / ty dneska narozeniny máš* může třeba potěšit právě Pepička, ale už ne porotu. Autor to myslel dobře, často právě u nás na soutěži pochopí, že vlastní tvorba si žádá trochu víc. Stalo se, že autor spíše podprůměrného příspěvku za několik let dostal ocenění. A to je malé vítězství naší soutěže. Autora jsme neodradili, ale ukázali mu, jak by měl psát.

Vždycky soutěžícím říkám, že i když u nás neuspějí, mají šanci zkusit další soutěže, třeba jsme se jako porota zmýlili, nejsme neomylní. To je velký rozdíl oproti soutěžím, kde porotkyně říká autorům, že jim musela dát o pět bodů méně, protože báseň byla moc dlouhá.

V neposlední řadě autora informujeme o soutěži, pošleme mu pozvánku na vyhlášení, i když nebyl oceněn, případně mu pošleme sborník oceněných prací, prostě nezatrucujeme jej. Já si totiž myslím, že i ten, kdo neuspěl, když si přečte práce oceněných a chce o psaní přemýšlet, uvědomí si, co by měl změnit.

I když je dneska jiná doba, stále věřím, že se slušnost vyplácí. Sice to někdy dlouho trvá, ale rozumný člověk to ocení, a právě ona serióznost, slušnost a to, že si na nic nehrájeme, snažíme se říkat soutěžícím pravdu, tak to k nám autory přitahuje. Možná to zní samozřejmě, ale je řada soutěží, kde se ani neobtěžují oznámit výsledek soutěže nebo poslat oceněnému, který se omluví a nedostaví se

na vyhlášení, diplom nebo cenu. My si soutěžících vážíme.

Po každém ročníku vyhlásíme vítěze a ty, kteří přímo neuspěli, ale neříkám úmyslně poražení, protože na naší literární soutěži nejsou poražení, pokud sami nechťjí být poražení.

V čem vidíš smysl takové činnosti pro veřejnost a co přináší osobně tobě a tvým přátelům?

My vystupující jsme tak trochu exhibicionisté, potřebujeme se předvádět. A pro mě je literární a kulturní činnost ventilem od náročného zubařského povolání. Pamatuji se, jak jsem jednou při jičínském pohádkovém festivalu měl přednášet pohádku u kašny. Byl jsem unavený a nejraději bych se na to vykašlal, ale pak jsem předstoupil před děti a začal. A stal se zázrak, vystoupení šlo jako po másle, já zapomněl na všechny problémy a z akce jsem odcházel jako vyměněný.

I když se občas při přípravě vystoupení vyskytne pochybnosti, nakonec ty rozesmáté tváře, salvy smíchu a energie vlitá do žil lidem kolem nás nám říkají, že to má smysl. Jednou, když jsme hráli v jičínském domově seniorů s Řechešským kvartetem, které je produktem Řechešské slepice, na mě a muzikanty čekala jedna babička na vozičku. Pamatovala si naše minulé představení a říkala nám: „Já jsem se na vás moc těšila, nebyť toho, že jsem věděla, že přijedete, tak už bych radši umřela!“

Řechešská slepice je už opravdu velká akce. Víš, že ty jemu pořádání věnuješ mnoho své energie, ale přece jen, kdo další ti pomáhá?

Především Martin Žantovský a Pavel Hons, kteří byli společně se mnou u většiny akcí. Další herci ve větších či menších rolích. Řechešské kvarteto a nesmím zapomenout na porotce, plní nelehkou úlohu zcela nezištně. Především bych jmenoval Evu Jebavou a Květu Mazáčkovou, Janu Jiráskovou, novopackou knihovnici Staňu Benešovou atd. Nebo Jan Kolář z Úlibice, který byl u našich prvních krůčků. A pochopitelně i Knihovna Václava Čtvrtka a především ty, Jano, protože jsi se stala součástí našeho slepičího týmu, zároveň i knihovnice, které pomáhají s obcerstvením a organizací akce vůbec. Bez party zapálených lidí by to prostě nefungovalo.

Jak se na vaše snažení dívají v Řehči? Mimočodem pro neznalé ve vesničce o třicítce stálých obyvatel, která spadá pod Obecní úřad Úlibice.

Za dvacet let se nám podařilo vytvořit řechešské národní obrození! Vždyť co vlastně dělali čeští obrozenci na počátku 19. století. Bylo potřeba napsat české pohádky pro děti, pověsti, písničky, básně a povídky. Pochopitelně teď trochu přeháním, ale určité řechešské uvědomění vzniklo. Máme pohádky z Řehče, básničky o Řehči a další materiály pro další generace zájemců.

Nevím, jak dlouho toto nadšení a všechno kolem ještě potrvá, ale jednou se bude možná mluvit o zajímavé době, kdy kultura zase jednou vítězila na všech frontách, vzpomínat na protagonisty a možná i litovat, že jsme si neuvědomovali v těch chvílích společně prožitých, že je nám dobře, že se radujeme, smějeme! Možná jste si na Slepici vzpomněli i v nelehkých dobách koronavirových. A právě v té době jsme na internetu a facebooku společně sledovali ukázky a fotky z minulých ročníků. Přátelé i neznámí lidé mi pak psali, že je ty fotky posilovaly a dávaly víru, že jednou se zase sejdem a budeme pokračovat dál. Že to všechno má smysl, že Slepice je takovým tím ohřívákem pro horší časy, jak rád říkávám. Prostě žádná písnička, ani ta covidová, není tak dlouhá, aby jí nebylo konce.

Co tobě osobně přinesla Slepice za dvacet let?

Především řadu vztahů a opravdová přátelství! Nebyť Slepice, většinou bychom se neznali. Jsme z různých koutků naší země, ale víme o sobě, píšeme si maily, fandíme si, máme radost ze vzájemných úspěchů při vydání knížky, setkáváme se i mimo soutěž v osobním životě! Je nám společně dobře!

To je největší ocenění, kterého se Řechešské slepici mohlo dostat. Nechci, aby to vyznělo jako patetické provolání, ale naše slíпка opravdu spojila lidi! A za to jí, ale i všem, kteří jí pomáhají, patří velký dík!

Přece jen nevěřím, že 20. ročník soutěže si vystačí „jen“ s videopředáváním cen a sborníkem. Nechystáš ještě něco mimořádného?

Málem bych zapomněl, chystáme společně s knihovnou sborník úspěšných povídek ze soutěže „Slepíčí vývar“, ve kterém by měla být dvacítk

vybraných textů za dvacet ročníků soutěže. Pokud vše proběhne podle plánu, tak sborník pokřtíme na konci srpna v rámci výročního jarmarku jičínské knihovny, protože vaše knihovna je garantem celého projektu.

Jaká je budoucnost po dvou ročnících, které byly zakončeny pouze videovyhlášením?

Zvažujeme, že bychom pro rok 2022 nevyhlásili literární soutěž, ale akci pojali jako vzpomínkové setkání, kde bychom nad sborníkem „Můj život se

Slepici“ zavzpomínali na uplynulé ročníky. A zároveň ocenili autory, kteří se zúčastnili nejvíce ročníků. Jedna autorka nevynechala ani jeden ročník! Z mailů vím, že většina z nás je přímo vyhladovělá a touží po dalších setkáních.

Děkuji za rozhovor a přeji tobě a Řechešské slepici vše dobré do dalších let, aby Slepice z řechešských dvorků a našeho povědomí nevymizela!

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz

Kočí pohádka pana knihovníka

Kateřina Hubertová

V dubnu 2021 pracovní skupina pro vzdělávání Místního akčního plánování (MAP) II. ORP Hradec Králové vyhlásila soutěž pro MŠ na podporu čtenářské gramotnosti předškolních dětí s názvem Pohádkové lepoperele.

Přihlášená třída MŠ dostala k dispozici pohádkový příběh, který pro svá vnoučata sepsal a dětem do soutěže dal k dispozici pan Jaroslav Balcar, knihovník Obecní knihovny v Čistěvsi. Úkolem paní učitelky ve školce pak bylo seznámit děti s textem, řídit tvorbu dětí a následně z ní vybrat obrazy s výjev z pohádky, které se pak pospojují v dějové lince příběhu ve stylu lepoperele.

Celou akci, jako bohužel mnoho a mnoho jiných aktivit, silně ovlivnil covid. Vyhlášení soutěže bylo několikrát posouváno dle aktuální epidemické situace. Děti do školky totiž buď nechodily, protože byly školky zavřené, nebo nechodily, protože se rodiče báli. V dubnu konečně k vyhlášení došlo, ale kvůli tomu všemu měly MŠ na práci kratší čas. I proto se do soutěže přihlásilo pouze osm statečných z Královéhradecka. Jenže 8 školek, to je vlastně minimálně 80 kreslicích dětí a 8 učitelů! A 8 nádherných výsledných obrázkových knížek nakreslených dětmi podle příběhu.

Porota složená ze zástupců MAP ocenila

zajímavé přístupy učitelky s dětmi k zadanému tématu. Leporela jsou ukázkou různých technik, jsou nápaditá, některá obsahují i interaktivní prvky. Většina obrázků by se dala použít jako ilustrace příběhu v knize.

Vítězi byli všichni, kdo se zapojili. Všechny školky obdržely jako odměnu frotážové sady zvířat nebo ptáků nebo stromů z Lesního světa.¹⁾ Školky, které se umístily na prvních místech, dostaly dort s obrázky ze svých lepoperele.

1. místo MŠ Štefcova, Hradec Králové
2. místo MŠ Svobodné Dvory, Hradec Králové
3. místo MŠ Probluz

Všechny soutěžní práce byly vystaveny v červenci v Knihovně města Hradce Králové. Pak celá výstava poputuje do Štolbovy městské knihovny v Nechanicích a po dalších knihovnách okresu Hradec Králové. Všechna lepoperele byla i naskenovávána a v digitální formě odeslána školcům a autorovi pohádkového příběhu.

Pokud by některá knihovna měla o výstavu zájem, kontaktujte autorku tohoto příspěvku.

Děkujeme moc panu Jaroslavu Balcarovi z Čistěvsi, že se s dětmi podělil o půvabný text o kotátech Bojsovi, Nebojsovi a Kuličce, který byl původně určen jen jeho vnoučatům Mikimu, Verče, Vénovi, Jáně, Áje, Kubovi, Věrce a Klárce.

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

¹⁾ <https://www.lesnisvet.cz/>

Online vzdělávání ve vztahu ke GDPR

Soňa Dresslerová

Vzdělávání může být provedeno formou přednášky (i veřejně), besedy, školení atd., může být prezenční či online. Při všech těchto formách vznikají knihovnám jako jejich pořadatelům shodné povinnosti dle GDPR bez ohledu na to, zda jde o úplatnou či bezúplatnou službu.

Při pořádání vzdělávání vždy vznikají knihovně dva samostatné smluvní vztahy, a to vztah s vyučujícím a vztah s účastníky vzdělávání, a povinnosti knihovny se liší v závislosti na druhu tohoto vztahu.

Vztah s vyučujícím (přednášejícím)

Tento smluvní vztah je založen smlouvou o provedení vzdělání (smlouva může být pojmenována jakkoliv), která může být písemná nebo ústní (smlouva vzniká i faktickým provedením vzdělání nebo potvrzením dohody o vzdělání mailem).

Knihovna je oprávněna zpracovávat údaje nutné pro provedení vzdělání (vč. úhrady za vzdělání), tj. jméno, příjmení a datum narození, IČ, adresu na základě smlouvy o provedení vzdělání. Musí však informovat vyučujícího v souladu s čl. 13 nařízení EU č. 2016/679, o zpracování údajů a dalších skutečnostech (jde o totožnou povinnost, jakou mají knihovny dle GDPR vůči čtenářům). Tuto povinnost informovat lze splnit uvedením požadovaných informací ve smlouvě o provedení vzdělání, je-li uzavřena písemně nebo v mailu.

Pokud by knihovna chtěla pořizovat záznamy ze vzdělání (tištěné, online, streamování atd.) a ty prezentovat veřejně, např. v časopise, na webu atd., pak tímto záznamem zpracovává dle GDPR i osobní údaj podoby vyučujícího. Na zpracování tohoto údaje musí knihovna s vyučujícím uzavřít smlouvu, ve které vyučující vysloví souhlas s užitím své podoby k pořizování záznamu a užití tohoto záznamu ke konkrétnímu účelu (nestačí uvést obecný účel nebo „jakýkoliv účel“, musí být určen konkrétně, např. ke zveřejnění na určitých webových stránkách

nebo ke zveřejnění v časopise atd.) vč. informací dle čl. 13 nařízení EU 679/2016. V případě kontroly splnění povinnosti ze strany příslušného úřadu bude muset knihovna prokázat, že má souhlas vyučujícího s užitím jeho podoby, proto je vhodné tuto smlouvu uzavřít písemně (může být obsažena i ve smlouvě o provedení vzdělání).

Vztah s účastníkem vzdělání (studentem) (do 15 let věku prostřednictvím zákonného zástupce)

Tento smluvní vztah je založen smlouvou o poskytnutí vzdělání (smlouva může být pojmenována jakkoliv), jež může být písemná nebo ústní (vzniká faktickou účastí na vzdělání nebo přihláškou na vzdělání). Tuto smlouvu lze uzavřít i tak, že její obsah bude uveden v nabídce vzdělání s informací, že podáním přihlášky účastník vzdělání s těmito podmínkami souhlasí (pak se jedná z právního hlediska o písemnou smlouvu).

Knihovna je oprávněna zpracovávat na základě smlouvy o poskytnutí vzdělání jen takové osobní údaje, které nezbytně nutně potřebuje pro svoji činnost (např. pokud je vzdělání hrazeno z dotace, pak pro účely prokázání provedení vzdělání poskytovateli dotace: jméno a příjmení účastníka vzdělání, případně datum narození či rodné číslo, vyžaduje-li to poskytovatel dotace, nebo v případě, že účastník vzdělání hradí byt i jen zčásti, pak je knihovna oprávněna zpracovat jméno, příjmení, rodné číslo či datum narození z důvodu nutnosti identifikace plátce. Stejně tak je knihovna oprávněna zpracovávat jméno a příjmení v rámci evidence docházky na toto vzdělání).

Knihovna je povinna účastníka řízení informovat dle čl. 13 nařízení EU 679/2016 (jde o totožnou povinnost, jakou mají knihovny dle GDPR vůči čtenářům) buďto v písemné smlouvě (uvedením v nabídce vzdělání), nebo vyvěšením této informace u vstupu na vzdělání (je doporučeno si tuto vyvěšenou informaci vyfotit a fotografii uschovat jako důkaz splnění této povinnosti pro případné kontroly).

Pokud by knihovna chtěla pořizovat záznamy ze vzdělání (tištěné, online, streamování atd.) a ty prezentovat veřejně, např. v časopise, na webu atd., pak tímto záznamem zpracovává dle GDPR i další osobní údaj, a to podobu účastníka vzdělání. Knihovna si ještě před uzavřením smlouvy o poskytnutí vzdělání určí, jestli v tomto záznamu bude zachycena podoba účastníka neumožňující identifikaci konkrétního účastníka (záběr davu), nebo umožňující identifikaci konkrétního účastníka, a dle toho stanoví, zda k záznamu potřebuje souhlas účastníka vzdělání dle GDPR.

V případě záznamu formou záběru davu neumožňujícího identifikaci konkrétního účastníka není třeba mít k tomuto záznamu a jeho užití souhlas účastníka vzdělání.

V případě záznamu formou záběru umožňujícího identifikaci konkrétního účastníka je třeba mít k tomuto záznamu a jeho užití souhlas účastníka; na zpracování podoby účastníka nemá knihovna právo přímo dle smlouvy o poskytnutí vzdělání (pokud neobsahuje souhlas se záznamem). Knihovna musí

uzavřít s účastníkem písemnou smlouvu o souhlasu účastníka k užití jeho podoby v záznamu ze vzdělání a k užití tohoto záznamu ke konkrétnímu účelu (nestačí uvést obecný účel nebo „jakýkoliv účel“, musí být určen konkrétně, např. ke zveřejnění na určitých webových stránkách nebo ke zveřejnění v časopise atd.). Tuto smlouvu o souhlasu s užitím podoby lze uzavřít i tak, že obsah smlouvy bude uveden v nabídce vzdělání s informací, že podáním přihlášky účastník s tímto užitím souhlasí, nebo vyvěšením této informace u vstupu na vzdělání (je doporučeno si tuto vyvěšenou informaci vyfotit a fotografii uschovat jako důkaz splnění povinnosti pro kontrolu ze strany příslušného úřadu). I tady platí povinnost informace dle čl. 13 nařízení EU 2016/679 (je možné povinnost splnit uvedením v písemné smlouvě nebo vyvěšením této informace u vstupu na vzdělání – je doporučeno si tuto vyvěšenou informaci vyfotit a uschovat tuto fotografii jako důkaz splnění této povinnosti pro případné kontroly).

Kontakt na autorku: Sona.Dresslerova@mzk.cz

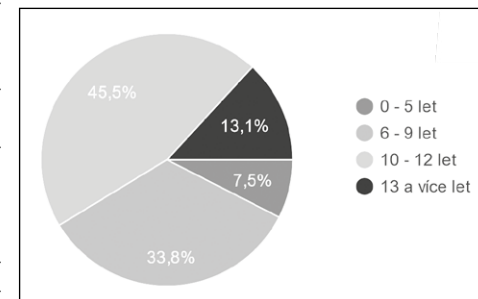
Dotazník čtenářům dětských oddělení Knihovny města Hradce Králové

Zdenka Hochmanová

V polovině roku 2020 jsme zahájili na všech dětských odděleních Knihovny města Hradce Králové dotazníkový průzkum spokojenosti dětských čtenářů s cílem zjistit informace, díky nimž budeme moci dále zlepšovat svoji práci a zaměřit se na knihy, akce a prezentaci činností, které čtenáře zajímají.

Původní záměr dokončení dotazování s koncem roku 2020 byl z důvodu pandemických opatření a uzavírek knihovny dvakrát odložen a nakonec stanoven na červen 2021. Čtenáři měli možnost osobního vyplňování dotazníku (kterého využívali nejvíce) či vyplnění online pomocí webového odkazu nebo QR kódu. Dotazník

vyplnilo 213 dětí ze všech poboček. Nejpočetnější, téměř polovina, byla skupina dětí ve věku 10–12 let (viz graf 1), s 55 % převažovaly dívky nad chlapci.

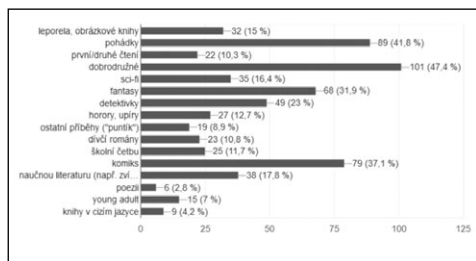

Graf 1

TROCHA ODBORNOSTI

Jaké informace nám dotazování přineslo? Zkraje jsme se zajímali, kde a jak se děti o knihovně prvně dozvědí a jak v ní tráví čas. Z dotazníku vyplynulo, že přes 41 % dětí se o knihovně dozví a navštěvuje ji díky rodičům a 36 % pak díky škole a akcím se školou. Milé je zjištění, že zhruba 10 % dětí se rozhodlo pro návštěvu knihovny samo, z vlastní iniciativy a z lásky ke knihám. Čas, který v knihovně tráví, je nejvíce vyplněn *půjčováním a četbou knih, dále programy se školou* (30 % respondentů), ale velmi významná procenta zaujímá také *trávení času s kamarády a hraní, malování či tvoření* (tuto možnost uvedlo ve svých odpovědích – kterých zde bylo možné zaškrtnout více – 20 % dětí). Nezanedbatelnou část v odpovědích tvořil také *čas na učení a úkoly, využití internetu či odpolední akce* (dílno, kluby pro mládež, komiksové kluby nebo tematická odpoledne jako Masopust či Pohádka pro děšť). Za perlu v odpovědích považujeme v otázce: „Co v knihovně děláš?“ odpověď čtenářky: „Uvolním se tu.“

Také zaměření četby bylo předmětem našeho zjišťování. Z žánrů a typu knih (opět bylo možné uvést více odpovědí) naši čtenáři nejčastěji sahají po *pohádkách* (42 %), *dobrodružné literatuře* (47 %) a *komiksech* (37 %). Dále nechybí obliba *fantasy* (32 %) a *detektivek* (23 %) a hojně je také zastoupena literatura *naučná* (18 %), jejíž nákup do knihovny se v posledních letech zvyšuje díky velmi kvalitním a hojným autorům a nakladatelským počínům. Čtenáři také vyhledávají *povinnou školní četbu, první/druhé čtení či dívčí romány a horory* (viz graf 2).

Graf 2

Neváhali jsme se zeptat i na konkrétní nejoblíbenější knihu a odpovědi zaznamenali pomocí wordcloudu, který četnost odpovědí zaznamená v poměru k velikosti názvu (viz obrázek 1).

A protože našim čtenářům rádi vycházíme vstříc, chtěli jsme také vědět, zda jim v knihovně nějaké knihy chybějí, abychom případně mohli jejich oblíbenou knihu zařadit do deziderat či dalších dodatečných nákupů. Považujeme za milé zjištění, že většině čtenářů u nás nic nechybí. Část požadavků byla na knihy do poboček, které z kapacitních důvodů mají fond menší než ústřední půjčovna, nebo na knihy z novin, které se ještě ke čtenářům nedostaly. Nejvíce konkrétních požadavků bylo na více knih oblíbeného autora Davida Walliamse, více *Minecraftu* nebo *komiksů Dog man* a doplnění audioknih.

Pro zlepšení naší práce a zaměření se na cílení informací o akcích nás zajímalo, jakým způsobem děti knížky vybírají a kde se dozvídají o knihovnických akcích. Z výsledků vyplývá, že nejčastěji se děti snaží vyhledat si knížky *samy* nebo *se zeptají knihovnic a knihovníků*, případně *vybírají s rodiči*. Pro naše potřeby považujeme za přínosné zjištění zvyšující se znalosti a využití služby *odložené z poličky*. Další důležitou otázkou pro naše budoucí zaměření a cílení bylo zjišťování, odkud děti čerpají informace o akcích. Nyní nejčastěji využívají *tištěný program* v knihovně a *nástěnky s plakáty v knihovně*, případně *informace přímo od knihovníků* (30 %). Dále se o akcích dozvídají *ve škole* a *od kamarádů*, méně pak *na webových stránkách knihovny*. Sociální síť knihovny nejsou u dětí příliš frekventované pro získávání informací o akcích (využívá je jen asi 5 % dotázaných), ale tuto skutečnost si uvědomujeme i přes věkovou skupinu oslovených a z průběžných rozhovorů s rodiči dětí již víme, že sociální síť knihovny (Facebook, YouTube) využívají spíše dospělí čtenáři/rodiče než děti. Což potvrzuje i náš další dotaz, zda děti sledují knihovnu na sociálních sítích, kde 82 % uvedlo, že knihovnu na sociálních sítích vůbec nesleduje.

A jaké akce jsou u našich čtenářů nejoblíbenější? Favoritem jsou *Klubíky*, pořádané v rámci projektu Bookstart, a poté *výtvarné dílny a tvoření*, pořádané na všech pobočkách knihovny. Oblibou se též honosí *přespávací akce: Noc s Andersenem, Halloween* či *Bradavické noci*. Jednotlivě byly

TROCHA ODBORNOSTI

zmíněny *Letní kino, Komiksový klub, Tvůrčí psaní, besedy* a *venkovní akce* před knihovnami. Naopak z námětů na nové akce bylo opět pro nás pozitivní vyznění, že ve většině dětí „... už moc nic nepostrádají“. Jednotlivě si přejí například *Komiksový klub pro mladší čtenáře, hraní Minecraftu* či *nerfovou (pistole s pěnovými náboji – pozn. autorky) bitvu*, mnohem *častěji přespávací a častěji prodejní bazary* knih. Jeden čtenář si přál *strávit s knihovnicí Vánoce*, několik dětí si přálo *nosit do knihovny zvířata* a *vydat se s knihovnicí na výlety do přírody*. Specifické bylo také přání na *besedu o tuleních* nebo *ženský kruh pro mladší slečny*.

Dále jsme se nechali od čtenářů ohodnotit známkami jako ve škole. Zcela na jedničky skončili knihovníci a knihovnice, což nás nesmírně těší, a průměrnou známkou 1– bylo také hodnoceno prostředí knihovny (všech poboček) a pořádané akce. Nejen hodnocení čtenářů, ale i nedávný stav uzavření knihoven a přesunutí řady projektů do online prostředí nás přesvědčilo, že se nyní více musíme zaměřit na webové stránky a prezentaci projektů na nich. V hodnocení získala pouze průměrnou známkou 2–. Shodnou známkou čtenáři ohodnotili i skutečnost, *jak snadno naleznou, co hledají*.

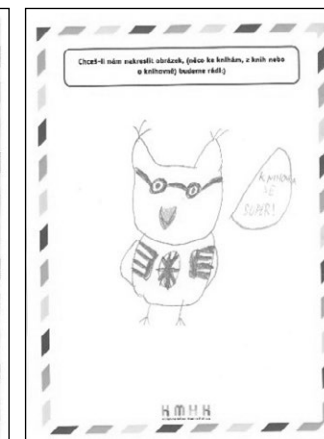
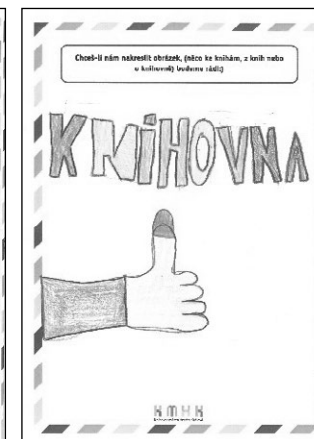
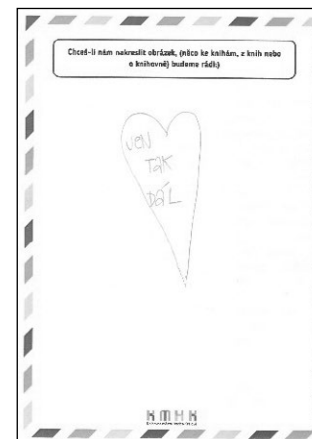
Závěrem jsme se našich čtenářů zeptali, co se jim nelíbí nebo chybí. Opět byly odpovědi ve většině shodné, že neshledávají žádný problém a nic nepostrádají. Z jednotlivých odpovědí se párkrát opakovalo přání *více knih na pobočkách, specifické požadavky na knihy o zvířatech, vyšší přehlednost webových*

stránek, povzdech, že se dají knížky půjčit/prodloužit „jen“ na 3 měsíce nebo *horší vzduch v knihovně*. I v této otázce řada čtenářů naopak vyplnila, že se jim práce, knihovna či přístup knihovníků líbí.

Posledním „dotazem“ pro naše čtenáře byla možnost pochvaly a vzkazu knihovně a případně nakreslení obrázku. Nejčastěji se objevovaly pochvaly „za všechno“, „za knihy“, „za hezké prostředí“ a „milé knihovnice/knihovnický“. Malou část těch opravdu srdce hřejících či veselých příkladůme závěrem:

- „Chválím za milé prostředí s ještě milejšími lidmi, kde se dá strávit klidně celé odpoledne. Navíc si většinou odnesete víc knih, než unesete.“
- „Jsou tu strašně hodné knihovnice, spoustu knížek – vždycky najdu, co hledám, chodím sem již odmala a děkuju moc.“

STALO SE

- „Knihovníky za skvělý přístup ke čtenářům a ochotu poradit.“
 - „Jak se říká tomu, že si tady můžu půjčit i něco jiného než knihy?“
 - „Za to, jak mi dokážou najít knihu, která mě doma baví.“
 - „Mají tu klimatizaci.“
 - „Maj měkký polštář.“
 - „Jsem strašně rád, že máme tady nejlepší knihovnu na světě.“
 - „Oceňuji, jak funguje i v okrajových částech HK.“
- „Děkuju. Vždy mi zlepšíte náladu!“
- „Více mužů!“
- „Díky, že jste, jste velice prima.“
- Výsledky dotazníku považujeme za velmi kladné a přínosné, ukázaly cesty k možným zlepšením a daly nám velmi příjemnou zpětnou vazbu, za což jsme nesmírně vděční. Všechna dětská oddělení děkují svým skvělým čtenářům.
- Kontakt na autorku: detske@knihovnahk.cz

Do třetice jako v pohádce

Kateřina Hubertová

Tři sudičky, tři úkoly, tři oříšky... Děj se nepohne dál, dokud do třetice všechno dobře nedopadne. A tak to nečekaně bylo i s novými motivačními sety projektu Bookstart S knížkou do života. Křtít se původně mělo v listopadu 2020, když sety dorazily z tiskárny. Ale covid to nedovolil. Odložené se mělo podruhé křtít v březnu 2021. Ale covid řádl dále. Třetí termín byl stanoven s tím, že prostě proběhne za každou cenu. Proběhl. Ale podařilo se pouze online. Díky tomu se ale povedlo na křest virtuálně pozvat oba autory i obě

ilustrátorky projektových knížek. Ale popořádku.

Křest proběhl 1. 6. 2021 v Mahenově knihovně v Brně, kde se skleniček se šampaňským chopila ředitelka knihovny Mgr. Libuše Nivnická a Mgr. Kristýna Havlová z Centra dětského čtenářství Knihovny Jiřího Mahena v Brně. Pozvání na křest přijali i autoři nejnovějších bookstartových knížek, Radek Malý, Ivona Březinová, Lucie Dvořáková a Bára Buchalová.

Leporelo v setu pro nejmenší děti má na svědomí Radek Malý, který na kameru svoje básničky z Předčítánek pro mřnata také vtipně zarecitoval. Lucie Dvořáková se přiznala, že Předčítánky

STALO SE

jí vylepšily náladu, protože vše v nich je hezké, a tak byla ráda, že je mohla ilustrovat.

Ivona Březinová, autorka knížky pro děti od tří let Chvilka pro pohádku, rovnou jednu z pohádek přečetla a Bára Buchalová, která do ní nakreslila obrázky, doporučila všem dětem, aby si užily svět fantazie.

Součástí programu byly také jednoduché tipy na výtvarné činnosti vztahující se ke knihám, které jsou součástí sad.

Celý záznam křtu naleznete na facebooku projektu, facebooku Knihovny Jiřího Mahena nebo na youtube kanálu projektu.

Webová prezentace projektu <https://www.sk-nizkoudozivota.cz/>.

Youtube kanál projektu <https://www.youtube.com/watch?v=V3QSuYbynGg>.

Kontakt na autorku: hubertova@knihvohahk.cz

Konference o personální práci tentokrát online

Petra Řoutilová

V roce 2020 byla konference zrušena z důvodu pandemie, která nám neumožňovala se setkávat tváří v tvář. V roce 2021 to bylo sice podobné, ale my jsme už byli vyspělejší, především tedy technicky. A tak se konference přesunula do online prostředí MS Teams. A vyplatilo se! Připojilo se téměř 100 účastníků z různých koutů ČR, což by se u setkání v knihovně pravděpodobně nestalo.

Tím, že konference byla místo původních dvou dnů „smrsknuta“ pouze na den jeden, měla velice nabitý program. Po úvodním slově Mgr. Bohdany Hladíkové, která měla celou konferenci na svých bedrech, první příspěvek přednesla PaedDr. Olga Medlíková – lektorka, mentorka a facilitátorka pro firmy, držitelka ceny Osobnost roku 2013 v oblasti praktické aplikace andragogiky. Už název příspěvku zněl zajímavě: Jak motivovat mladé, staré i „homeofficeáky“ a zaměřoval se na různé přístupy u generací baby boomers, X, Y a Z. V hlavě mi uvízly především informace, že motivaci máme všichni ve svých rukou a je důležité si udělat každý den radost. Tím se teď velice ráda řídím. ☺

Další přednášející, Mgr. Martina Wolna – ředitelka v Městské knihovně v Třinci, členka regionálního výboru SKIP, nám představila projekt Oceán. Cílem projektu byli správní lidé na správných

pozicích ve správný čas. Jednalo se tedy o personální audit v třinecké knihovně, kde se dlouhodobě zaměřují na vytváření optimální struktury týmu.

Práce s konfliktními zaměstnanci byl název příspěvku PhDr. Michaely Peterkové, psychologičky s vlastní praxí v oblasti poradenství a psychodiagnostiky. Reč byla především o prevenci vzniku problémů na různých úrovních a paní doktorka poradila, jak se vypořádat s náročnými situacemi.

Odpolední program odstartovala PhDr. Marie Čadková – bývalá vedoucí Ústřední knihovny MKP, která se po dosažení důchodového věku věnuje interním a externím stážím, koordinuje spolupráci MKP s ÚISK FF UK. Ve svém příspěvku Zaměstnavatelské stáže nám představila, jak to funguje v Městské knihovně v Praze, proč jsou stáže důležité, rozdíl mezi stážemi zaměstnavatelskou a stážemi zaměstnaneckou, co přinesly stáže interní a co externí.

Poslední dva příspěvky konference už měly právní charakter – Pracovní řád a další hromadné řídicí dokumenty JUDr. Jaroslava Stránského, Ph.D., který působí na právním oddělení Českomoravské konfederace odborových svazů a na Katedře pracovního práva a sociálního zabezpečení na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, se zaměřil na druhy vnitropodnikových dokumentů, na vnitřní předpisy, pravidla pro vydávání pracovního řádu a další směrnice.

A na závěr přišlo odměňování, přesněji řečeno prezentace Odměňování ve vztahu k výkonu práce, kterou nám představil JUDr. Martin Šmíd, Ph.D. JUDr. Šmíd je členem České společnosti pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení, z. s., a působí na Fakultě ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. Jeho prezentace se zaměřila na odměňování zaměstnanců knihoven a podobných institucí. Věnovala se i základním zásadám odměňování.

Po ukončení konference byl všem zúčastněným zaslán evaluační dotazník, z něhož vyplynulo, že lektoři splnili očekávání a většina jich dostala moc pěkné hodnocení. Také online formát konference nebyl vůbec špatný nápad, ale přesto o něco více účastníků by se při příští konferenci setkala raději tváří v tvář a optimálně opět pouze v jednom dnu. Co se tématu pro příští konferenci týká, zájem by byl o detailnější uchopení konfliktů lidí na pracovišti, rozborů konkrétních situací, problematika home office či jak na koncepci interního vzdělávání.

A protože na konferenci byla řeč i o odměňování zaměstnanců, je potřeba tady zmínit, že velkou odměnou pro organizátory je plný počet hvězdiček při otázce na spokojenost s organizací. To se to za dva roky, tedy v roce 2023, bude konference o personální práci určitě zase o něco lépe připravovat. ☺

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

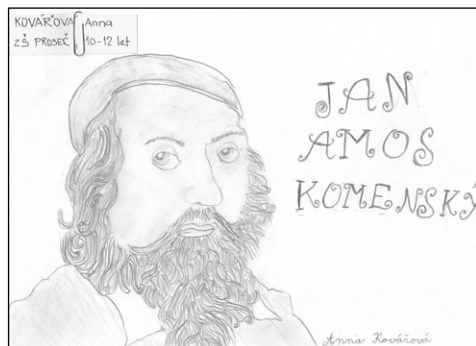
Kde končí svět 2019–2020

Marta Pešková Staníková

V říjnu roku 2019 byl vyhlášen prostřednictvím konference Anderseni již 12. ročník projektu KDK SKIP nazvaného Kde končí svět. Tentokrát jsme vzpomněli úmrtí Jana Amose Komenského, od kterého uběhlo v listopadu 2020 kulatých 350 let. Podnázev projektu zněl Labyrint světa, Komenský a ráj knížek. Tento projekt je u knihovnic oblíben hlavně z důvodu širokých možností, jak téma uchopit. Nabízí až čtyři kategorie: oblast literárně-dramatickou, dětské čtenářství a oblast literárních či výtvarných soutěží. Účast našeho Klubka bývá nejčetnější, v listopadu 2019 se u nás zapojilo třináct knihoven.

Až potud probíhalo vše podobně jako v předchozích ročnících. V březnu 2020 však došlo k uzavření škol i knihoven a naplánované

termíny vzaly za své. Vyhodnocení regionálního kola, naplánované v Městské knihovně v Náchodě, bylo přesunuto z května 2020 na květen 2021 a u slavnostního zakončení a vyhodnocení, které vždy probíhalo za hojné účasti dětí a knihovnic z celé republiky v Praze, tomu

MOJE ÚŽASNÁ ŠKOLA (Štěpán Hroneš)

Kéz by naše škola,
měla čtyři kola.
Učil bych se na zahradě,
a pak zas na Pražském hradě.
V knížce čtení
pro mě těžké není.
Při psaní do písanky
přeju si mít pěkné známky.
Když uteču tělocviku,
tak mám hrozně velkou kliku.
Hrajem totiž často s míčem,
já jsem při tom snadným terčem.
Při výtvarce nakreslím
vše, co v hlavě vymyslím.
A pak celou vlastivědu
opisuju od sousedů.
Poslední je angličtina,
předmět, co je vážně prima.
Slova pana učitele
zní jak povel krotitele.
Odpoledne do jídelny
na oběd se těším velmi.
Dneska budou buchtíčky
pěsně jak od babičky.

Štěpán Hroneš
téma: Škola mých snů
kategorie: 10 - 12 let
ZŠ 5. května, 4. třída, Dvůr Králové n.L.
(hronesova@centrum.cz)

nebylo jinak. Protože však ani jaro roku 2021 nebylo nejen knihovnickým akcím příliš naklono, neproběhlo setkání na regionální i na celorepublikové úrovni ani v odloženém termínu. Přesto se i za velmi obtížných podmínek podařilo vybrat 15 úžasných literárních prací a 23 výtvarných. O vítězích hlasovaly knihovnice Klubka na společně zřízeném Google disku. Nejvíce hlasů v literární oblasti obdržel Štěpán Hroneš za báseň Moje úžasná škola, ve výtvarné oblasti nejvíce zabodovala Anna Kovářová ze ZŠ Proseč, kterou do soutěže nominovala Městská knihovna v Chrudimi. Projekt našel své vítěze, kteří samozřejmě nemohli zůstat bez ocenění. Diplomy a věcné ceny, na které finančně přispěl SKIP 08, obdrželo 10 soutěžících v literární oblasti a 9 oceněných ve výtvarné oblasti, jak jinak než prostřednictvím České pošty.

Tím, že se nekonalo slavnostní vyhodnocení v našem hlavním městě, přišel 12. ročník projektu Kde končí svět o nově pasované rytíře Krásného slova z řad dětí, spisovatelů a interpretů. Pevně však věřím, že ten 13. ročník již své nové rytíře netrpělivě očekává.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

75. výročí otevření Lékařské knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové

Olga Pitašová

Lékařská knihovna (LK) je nejstarší hradecskou vysokoškolskou knihovnou. Vznikla již v roce 1945, tedy souběžně se vznikem samostatné lékařské fakulty a 15. 4. 1946 došlo k jejímu slavnostnímu otevření. To následovalo po první promoci konané na Lékařské fakultě v Hradci Králové (LF HK). V letošním roce oslavila tedy knihovna 75 let od slavnostního zahájení svého provozu.

Knihovna byla otevřena jako pobočný ústav

Národní a universitní knihovny v Praze. Její provizorní umístění bylo v zasedací síni, kterou pro fakultu uvolnila Městská spořitelna. V roce 1950 se knihovna přestěhovala do budovy bývalého semináře Na Hradě v historické části starého Hradce, kde sídlí dosud.

Komplex budov Na Hradě, který dnes navazuje na prostory Městské hudební síně a tzv. Purkrabství, se nachází na místě, které má bohatou historii. Zdejší přemyslovský hrad je doložen v Kosmově kronice již k roku 1091. Ze známých osob zde v letech 1308–1318 patrně sídlila Eliška

Rejčka a v letech 1378–1393 Eliška Pomořanská. Kněžský seminář byl v těchto prostorech otevřen v roce 1714. Historie samotného semináře se uzavřela 26. 7. 1950, kdy byl biskupský seminář v Hradci Králové na základě vládních nařízení zrušen. Ve stejném roce se do těchto prostor nastěhovala knihovna LF. Krása historické budovy vynikla naplno po kompletní rekonstrukci v letech 2006–2007, kdy se během jednoho roku stal ze sice starobylé, ale neúctné a stavebně nevyhovující budovy citlivě zrekonstruovaný objekt, který je obdivován všemi návštěvníky a uživateli knihovny. Neopakovatelnou atmosféru dodává budově centrální atrium uprostřed objektu, které je návštěvníky využíváno ke studiu i relaxaci. Budova byla slavnostně otevřena po rekonstrukci 2. 10. 2007. Hlavní provoz knihovny je situován do 2. nadzemního podlaží, kde se nacházejí dvě výpůjční oddělení, volný výběr knih a časopisů s jednotlivými studijními místy, studovny a počítačová studovna, vše doplněné potřebnou technikou a počítači, a část skladů vybavená kompaktními regály. Kromě LK v 2. nadzemním podlaží v budově sídlí i Ústav jazyků LF a v přízemí se nachází sloupový sál, využívaný pro výstavy a společenské události, posluchárna a zázemí budovy (šatna, recepce).

nebo vzdáleně v souladu s platnými licenčními podmínkami. Součástí knihovního fondu je samostatně vyčleněný studijní fond, který je přednostně určen studentům LF HK. Nabídka učebnic v angličtině pro zahraniční studenty je postupně zabezpečována elektronickými tituly učebnic.

Knihovna nabízí výpůjční služby (absenční, prezenční), rešeršní, informační a konzultační služby, meziknihovní a mezinárodní meziknihovní výpůjční službu, reprografické služby, propagační činnost, cirkulační službu, zabezpečuje získávání a zprostředkování elektronických informačních zdrojů. Poskytuje metodickou pomoc a spolupracuje s pověřenými pracovníky na ústavech a klinikách při správě deponátních knihoven v rámci LF a FN. Sounáležitost LK s provozem a činností fakulty se projevuje i výukou informační gramotnosti a způsobů získávání a využívání informačních zdrojů ve všech studijních programech na fakultě.

Specifickou službou, která je zásadní součástí práce knihovny, je evidence a vykazování publikační aktivity pracovníků LF a FN a poskytování podkladů pro interní hodnocení a odměňování pracovníků, příp. pracovišť LF a FN za publikační činnost podle schválených pravidel a pro další účely v rámci UK, jednotlivých resortů či ČR.

LK je součástí sítě fakulturních knihoven UK, které společně tvoří Ústřední knihovnu UK. Uživatelé tak mohou na celé UK využívat výhod jednotného knihovního softwaru, centrálního katalogu, jednotné registrace a knihovního řádu. Z bohaté nabídky elektronických informačních

Základním posláním LK je zabezpečování aktuálních zahraničních a domácích informačních zdrojů a přístupu do nich pro pracoviště LF a Fakultní nemocnice HK (FN) a poskytování kvalitních knihovnických a informačních služeb všem uživatelům LK. Vedle tištěných zdrojů je prioritou zabezpečení elektronického přístupu do plných textů dokumentů z počítačové sítě LF (příp. FN)

zdrojů je řada získávána v celouniverzitní licenci.

Vzhledem ke svému postavení jako knihovny zabezpečující knihovnické a informační služby i pro FN HK je LK zároveň součástí sítě zdravotnických a lékařských knihoven v ČR, v jejímž čele je Národní lékařská knihovna v Praze.

Budoucnost LK je spojena s projektem kampusu UK v Hradci Králové, kam by měla přesídlit všechna výuková i obslužná pracoviště obou fakult UK (LF a farmaceutické fakulty (FaF)). Znamená to, že i obě stávající fakulturní knihovny (LF a FaF) v budoucnu získají nové prostory, ve kterých budou v úzké spolupráci nabízet své služby.

Letošní výročí oslavila knihovna sérií pěti krátkých článků v češtině a angličtině o zajímavostech z LK, doplněných současnými i historickými fotografiemi, které byly zveřejněny na přelomu března a dubna na www stránkách fakulty a knihovny a sociálních sítích. V den samotného výročí byl uveřejněn souhrnný článek a malý kvíz o knihovně a jejích službách, kterého se mohli zúčastnit zájemci z řad českých i zahraničních studentů i ostatní uživatelé. Pro výherce byly připraveny hodnotné fakulturní propagační předměty

a další drobnosti. Ačkoliv epidemická situace nedovolila slavnostní hromadné předání cen vylosovaným výhercům kvízu, byla snaha předat ceny každému výherci alespoň osobně v prostorách knihovny.

Článek o LK a jejím výročí byl zveřejněn i v Aktualitách na www stránkách Univerzity Karlovy.

Přejeme Lékařské knihovně do dalších let hodně spokojených čtenářů a uživatelů, kterým bude i nadále v LK k dispozici výběr kvalitních informačních zdrojů pro studium a odbornou činnost.

Kontakt na autorku: pitasovao@lfhk.cuni.cz

Vzdělávací akce 2021 v SVK HK

Agnieszka Ewa Lamr

Pandemie viru covid-19 bohužel neskončila v roce 2020, ale šíří se ještě i v roce letošním. Všichni jsme tušili, že nám virus bude ještě nějakou dobu život omezovat. Z toho důvodu většina vzdělávacích akcí ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové (SVK HK) naplánovaných na rok 2021 měla online anebo hybridní formu. Jen dvě školení byla plánována prezenčně v knihovně. Povedlo se nám realizovat jen jeden dvoudenní kurz, u druhého jsme museli žádat o změnu formy školení z prezenční na distanční z důvodu nepřítzvných epidemiologických podmínek.

Vzdělávací akce v SVK HK podpořilo Ministerstvo kultury anebo byly financovány z rozpočtu naší knihovny. Podrobnou nabídku vzdělávání pro knihovnický najdete na webu SVK HK v sekci Vzdělávání <https://svkhk.cz/Pro-knihovny/Vzdělavani.aspx>.

Konec roku 2020 nebyl pro nikoho jednoduchý. Všichni jsme byli unavení z uzavření, roušek, dezinfekce a omezení mezilidských kontaktů. Rok 2021 nevypadal, že bude jiný. Koronavirus s námi ještě chvíli bude, a nezůstává nám nic jiného než dodržovat veškerá opatření a využít nové technologie, které poskytují bezpečnou možnost setkávání a vzdělávání.

V prvním pololetí jsme nabídli knihovníkům možnost naučit se pracovat s programem Microsoft Teams (kurz *Microsoft Teams: začátečníci a pokročilí*), který používáme běžně v naší knihovně pro komunikaci se zaměstnanci, během metodických porad a také ke vzdělávacím účelům. Na dvou denním online školení se knihovníci dozvěděli, jak používat aplikaci od okamžiku stažení přes její spuštění, základní nastavení, ovládání, používání externích zařízení a chatu až po sdílení obrazovky. Druhý den byly zmíněny různé možnosti sdílení dokumentů a kalendářů, záležitosti spojené s plánováním událostí, aktivizační prvky v rámci prostředí, tipy pro efektivní vedení schůzek i konferencí. Zahrnuta byla i tvorba a správa týmů. Školení vedla Ing. Tereza Otčenášková, B.A., Ph.D. Nové schopnosti mohli účastníci vyzkoušet během přednášky Marcely Kořínkové *Biblioterapie*, která proběhla online 8. 4. 2021. Díky online prostředí byly uskutečněny dvě vzdělávací akce Miloslava Lince a Mgr. Aleny Tománkové *Knihovny a booktuberi* a Mgr. Vojtěcha Vojtíška *E-knihy v praxi českých knihoven*. Všechny tři kurzy byly hodnoceny velmi kladně.

Studijní a vědecké knihovna se může pochlubit první pořádanou hybridní vzdělávací akcí. Školení *Knihovny.cz – Centrální portál českých knihoven* bylo naplánováno tak, aby ho mohli sledovat zaměstnanci v knihovně a knihovníci přihlášení na online přednášku. Kurz vedla paní Mgr. Hana Hornychová v prostorách počítačové učebny SVK HK. Zaměstnanci sledovali školení na plátně v učebně a také měli možnost sledovat chat školení na počítači z aplikace MS Teams. Lektorka v průběhu školení používala stolní počítač s prezentací a notebook, odkud sledovala chat s účastníky. Knihovníci sledující školení distančně měli poskytnutou technickou podporu po celou dobu trvání školení formou e-mailu nebo telefonicky.

Zatím jediné prezenční školení v tomto roce *Excel pro začátečníky a mírně pokročilé* se konalo 7. a 15. 6. 2021. Přihlášení knihovníci se museli prokázat dokladem o negativním testu na covid-19, prodělané nemoci nebo certifikátem o očkování. Vzdělávací akce proběhla za dodržování aktuálních protiepidemických opatření: rozestupy mezi účastníky, používání ochranných prostředků dýchacích cest, větrání místností a používání dezinfekce na

ruce. Nemohli jsem dopřát našim knihovníkům kávu a čaj, které jsme pro ně připravovali v předchozích letech, ale i tak mělo školení obrovský úspěch. Knihovníci ocenili možnost osobního setkání i v těch lehce sterilních podmínkách.

Posledním školením tohoto pololetí byl online seminář *Pedagogické minimum pro knihovníky I a II* s paní Mgr. Vandou Vaníčkovou, Ph.D. Cílem desetihodinového školení, rozloženého do dvou dnů, bylo seznámit účastníky s „minimem“ z pedagogiky a didaktiky, které jim pomůže při vzdělávání v knihovnách. Účastníci byli během kurzu aktivní, získali i výstupy přímo pro své informační lekce. Součástí kurzu byly příklady dobré praxe z knihovnických akcí i přímo ze školní výuky a seminářů realizovaných v knihovnách.

Ve druhém pololetí 2021 jsme pro knihovníky připravili tři online školení: *Počítačová bezpečnost pro knihovníky* (21. 9. 2021), *Online zdroje k prezentování regionální historie* (1. 10. 2021) a *Sociální sítě pro pokročilé* (termín ještě není stanoven). Letošní novinkou bude online *Základní knihovnický kurz* (5. 10. 2021 – 9. 11. 2021).

Pandemie covid-19 nám hodně vzala: blízké, kteří zemřeli anebo se kterými jsme se nemohli delší dobu vidět, náš normální život i život našich dětí, které zůstaly bez možnosti vzdělávat se ve škole anebo během odpoledních kroužků či sportovních aktivit. Žít s novým virem je jako válka s neviditelným nepřítelem. Abychom přežili, museli jsme se naučit používat nové technologie. Co ještě před dvěma roky bylo neuvěřitelné, dneska je normou. Covid donutil knihovníky naučit se nové technologie a tím rozšířil nabídku služeb. Já sama jsem zaregistrovala větší zájem o pořádané vzdělávací akce v SVK HK. Na online přednášky se přihlašují knihovníci z knihoven z celé České republiky, kteří by před pandemií neměli možnost zúčastnit se osobně. Důvody byly vždy prozaické: nikdo nezastoupí knihovníka v malé vesnické knihovně, aby na celý den odjel do Hradce Králové.

Jako všichni i my doufáme, že epidemiologická situace se zlepší a život se vrátí do normálu a budeme moci opět v naší knihovně pořádat prezenční vzdělávací akce. Z evaluačních dotazníků, které provádíme po každé vzdělávací akci, jsme zaregistrovali zájem o obě formy vzdělávání, a proto v roce

2022 připravíme pro knihovníky zajímavou nabídku, ze které si vyberou jak příznivci osobních setkávání, tak i příznivci vzdělávání na dálku. Ale jinak máme během pandemie dobré výsledky: 39,5 hodiny

odůčených vzdělávacích akcí, 174 proškolených knihovníků, a to je zatím za námi pouze první pololetí...

Kontakt na autorku: Agnieszka.lamr@svkhk.cz

Komiksy pro dospělé čtenáře

Michaela Pexová

Komiksy zažily svůj boom v padesátých letech dvacátého století. Asi nejstarším superhrdinou je Superman, muž z oceli. Jeho místem zrození je americké nakladatelství DC. DC jako takové vydávalo vždy vážnější témata komiksů, což ostatně můžeme sledovat například na příbězích temného rytíře Batmana, na Amazonce Wonder Woman nebo ochránci moří Aquamanovi. Horlivým komiksovým sekundantem těchto temných příběhů se stalo nakladatelství Marvel, které díky scenáristovi Stanu Lee nastavilo obrodu v superhrdinském světě, kdy jsou příběhy vystavěny spíše humorně, s nadsázkou a dobrým koncem. Proto jsou tyto příběhy bližší dětskému čtenáři.

Ale jsou na trhu pouze superhrdinské komiksy? Dokážou si mezi bublinami vybrat něco ke čtení i náročnější dospělí čtenáři? Samozřejmě!

Komiks je samostatné médium, které dokáže zpracovat snad všechna témata i žánry. Ve světě bublin tedy najdete jak detektivku, tak například horor, autobiografii, sci-fi, fantasy, poezii, western, nebo dokonce odbornou literaturu. Nabídka je široká a v dnešní době se snad každý nakladatel snaží do svého edičního plánu zařadit právě komiks.

Mezi dlouhodobě oblíbené série patří například *Sandman*, snové universum uznávaného autora Neila Gaimana, které skončilo i v hledáčku společnosti Netflix, která se již pustila do seriálové adaptace tohoto třicet let starého komiksového pokladu. Tato série vás provede světem Morfea, který svými pavučinami spráda nitě snů, které nás neovlivňují pouze na rovině snění, ale i v reálném životě.

Pokud jste zastánci hororů, jistě vás také potěší zombie série *Živí mrtví*, která byla předlohou pro svou světově známou seriálovou adaptaci. Případně

můžete sáhnout po komiksově verzi klasického díla mistra hororu Stephena Kinga – *Temné věži*. A pokud chcete horor v neobvyklé podobě, doporučuji komiksy od otce japonského manga hororu *Junji Itoa (Spirála, Ryby, Balónky oběšenů)*.

Komiksy se dokonce nevyhýbají ani erotickým tématům. Mezi evropskými autory v tomto žánru vynikají například *Milo Manara* nebo *Guido Crepax*. V českém překladu pak můžete narazit na jejich díla, jako jsou *Příběh O, Justina, Vůně neviditelného* nebo *Indiánské léto*.

Výčet komiksů a autorů vhodných právě pro dospělé čtenáře by sám o sobě zabral mnoho a mnoho stran. Co je pro nás ale podstatné, je to, že komiks rozhodně není jen čtením pro děti. Rozhodně také není podřadnou, pouze odpočinkovou literaturou nebo snad bezvýznamným brakem. Komiksy pro dospělé čtenáře jsou svým příběhem mnohdy náročné, případně zpracovávají těžká témata. Mohou si také dovolit doplňovat text o zajímavější, rozpracované a mnohdy až umělecké ilustrace a kresby, které byste v klasickém komiksu pro děti jen těžko hledali.

Komiks se tedy může stát sám o sobě uměleckým dílem, sběratelským kouskem, ale také společníkem pro ty chvíle, kdy máte chuť na opravdu silný příběh doplněný o estetickou stránku kreseb. Pokud jste milovníky komiksu, zkuste pátrat ve vodách, v kterých by vás nenapadlo brouzdat. Narazíte na bublinové poklady. A pokud s komiksy teprve začínáte a odrazují vás dětské kresbičky, podívejte se na www.obchod.crew.cz, kde naleznete spoustu tipů jak na klasické superhrdinské komiksy, tak na ty evropské nebo japonské vhodné pro dospělé čtenáře. Věřím, že si najdete přesně ty komiksy, které vás osloví a nepustí!

Kontakt na autorku: pexova@crew.cz

Inspirativní a uctívaná Božena Němcová

Petra Routilová

Začátkem září 2021 vyšla unikátní výběrová bibliografie *Božena Němcová inspirací pro umění 1842–2020* v pevně šité vazbě.

Autorem je literární historik, středoškolský pedagog, člen Obce spisovatelů, Klubu autorů literatury faktu a řádný člen Střediska východočeských spisovatelů PhDr. Jiří Uhlíř (* 1937). Materiály pro knihu autor shromažďoval průběžně od roku 1961 až do roku 2020. Nejlépe lze knihu popsat přímo slovy autora: „Chtěl jsem zpracovat průkopnický soupis a v něm faktograficky zachytit vývoj tématu, jak spisovatelka Božena Němcová podnítila umělce i vědce, jak je inspirovala a jak se sami tvůrci tohoto tématu zmocňovali a zhmotňovali ho.“

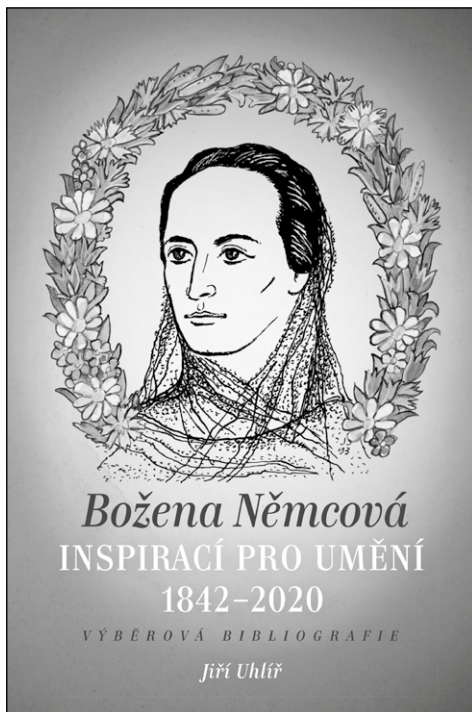
Bibliografii tvoří vlastní výběrový soupis básní, básnických sbírek a cyklů, próz, životopisných dramát a dramatizací, stručná filmografie i diskografie, soupis akademických prací, bibliografie bibliografií atd. Kniha má 440 stránek a obsahuje 1800 anotovaných záznamů či 17 rejstříků čtyř druhů. Načtete v ní shrnutí v angličtině, němčině i ruštině.

Pravděpodobně nejzajímavější pro čtenáře bude první část, nazvaná Uctívání Boženy Němcové v letech 1837–2020, která přináší objevné novinky o podnětnosti spisovatelky od jejího sňatku v roce 1837 až po rok 2020, kdy uplynulo 200 let od jejího narození. Většina poznatků uvedených v knize nebyla doposud publikována nikde jinde.

Vydání této publikace doporučila prof. Jaroslava Janáčková z Univerzity Karlovy, literární vědkyně zabývající se osobností a tvorbou Boženy Němcové.

Publikaci vydává autor vlastním nákladem. Ručkopis k vydání redakčně a graficky připravilo nakladatelství Bor v Liberci. Návrh barevné obálky připravila Markéta Škopková.

Průkopnická kniha tohoto zaměření, pojetí

i tematiky a rozsahu o spisovatelce Boženě Němcové je poprvé vydávána v ČR i v Evropě, což potvrdili bibliografové z Ústavu pro českou literaturu Akademie věd v Praze i Národní knihovny v Praze. Od září 2021 je v prodeji ve vybraných knihkupectvích i při besedách s autorem nejen po knihovnách v ČR.

Podrobněji jsme o publikaci, která v té době byla ve stadiu příprav, psali v č. 1/2020.¹⁾

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

¹⁾ UHLÍŘ, Jiří. Božena Němcová inspirací pro umění (1842–2020). U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. 2020, 30(1), 35–37. ISSN 0862-9366. Dostupné též z: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Archiv-cisel/Cislo.aspx?id=85>

Komiksově novinky

Michaela Pexová

Komiksy jsou stále oblíbenějšími tituly všech nakladatelů. Protože zpracovávají témata od pohádek až po odbornou literaturu, mají neuvěřitelný potenciál na knižním trhu. Je ale velice těžké vyznat se v tak velkém množství vydávaných knih, natož komiksů, které mnohdy vycházejí v dlouhých sériích.

Přináším vám tedy pět žhavých komiksových tipů tohoto roku, které byste jako komiksoví fajnšmekři rozhodně neměli minout.

Jdeme na to!

Akira

Akcí sci-fi manga Akira je napínavým dramatem odehrávajícím se v roce 2019. V roce, jenž předchází olympiádě, která se má konat v Tokiu na znamení snahy o znovuzískání blahobytu pozbytého ve třetí světové válce.

Jeden z nejvýznamnějších japonských komiksů 80. let 20. století konečně vyšel v českém překladu díky záslužné práci nakladatelů Petra Litoše a Jiřího Pavlovského.

Iznougud

Iznougud je vezír v Bagdádu, sloužící velkému kalifovi. Má jediné přání: odstranit svého šéfa a sám se stát kalifem místo kalifa. Jenže jak to bývá, celý svět je proti němu. A veškeré jeho plány mají ve zvyku se nějakým nepřijemným způsobem zvrtnout.

Iznougud vychází v edici Mistrovská díla evropského komiksu. Jeho autorem není nikdo jiný než scenáristická legenda René Goscinny, tvůrce Asterixe, Lucky Luka, Mikulášových patálií a mnoha dalších kultovních děl.

Proti přírodě

Ve světě obývaném antropomorfními zvířaty zákon povoluje jenom spojení mezi jedinci téže rasy. Ti, kteří zákon poruší, jsou potrestáni a uvězněni. Jsou obviněni z toho, že jednájí proti přírodě.

Leslie je obyčejná prasečí slečna, která miluje suší a hudbu a živí se prací, kterou nesnáší. Táhne ji na pětadvacet a bydlí se svou nejlepší kamarádkou Trish. Sní o jiném životě. Sny ale mohou být nebezpečné, neboť se v nich vyskytuje svůdný vlk. Leslie se kvůli svému snu začíná zaplétat do tajemného spiknutí. Tady už nepůjde jen o lásku. Půjde o život.

Wonder Woman: Mrtvá země

Když se Diana probudí ze staletí trvajícího spánku, zjistí, že Země se mezitím změnila v nukleární pouštinu. Princezna Amazonek se ocitá uvězněná v temné a nebezpečné budoucnosti, kde musí ochránit poslední lidské město před obřími nestvůrami a pokusit se odhalit tajemství této mrtvé Země.

V tomto nejnovějším titulu spadajícím do kritiky oceňované řady DC Black Label míchá Daniel Warren Johnson science fiction s fantasy a vytváří hrůzoplňnou postapokalyptickou vizi s Wonder Woman v roli, v jaké jste ji ještě neviděli. Kniha obsahuje kompletní čtyřdílnou minisérii a také pohled do zákulisí jejího vzniku.

Cyberpunk: Trauma team

První komiksový příběh ze světa dlouho očekávané videohry Cyberpunk 2077.

Nadia, pomocná zdravotnice pro firmu v soukromém vlastnictví, známou jako Trauma Team International, jako jediná přežila nezdařenou záchrannou misi, která se proměnila v přestřelku. Když Nadia kývne na to, že bude v práci pokračovat a zúčastní se chystané evakuační mise, netuší ještě, koho bude muset ze stého patra mrakodrapu plného ozbrojenců zachránit!

Pokud vás komiksy zaujaly a chcete znát čerstvé novinky o vydávaných komiksech na českém trhu, doporučuji sledovat webové stránky www.comicsdb.cz nebo e-shop www.obchod.crew.cz.

Přeji mnoho komiksových zážitků! ☺

Kontakt na autorku: pexova@crew.cz

Knihy literátského bratrstva v Jaroměři

Martina Vítková

Knihovní fond Městského muzea v Jaroměři čítá přes deset tisíc svazků. Převážnou část sbírky tvoří knihy modliteb a nábožných písní z 1. poloviny 18. století až 1. poloviny 19. století. K cenným souborům patří sbírka biblí (Bible pražská, Bible kutnohorská, Benátská bible, Bible kralická či Bible Melantrichova) a sbírka rukopisů. Mezi nejcenější manuskripty náležejí doklady o působení literátského bratrstva při kostele sv. Mikuláše v Jaroměři.

Jaroměřské literátské bratrstvo patřilo mezi významná sdružení tohoto typu, a to nejen v rámci regionu, a bylo jedním z mála, které disponovalo značným majetkem.¹⁾ V rukopisu jaroměřské literátské matriky „*Album Almae Societatis Literariae, in Inlyto Jaromierzio cis Albim*“ z roku 1596, uložené ve Strahovské knihovně Královské kanonie premonstrátského řádu na Strahově, je zápis připomínající jména představených bratrstva, kteří se v roce 1589 usnesli na jeho statutech.²⁾ Literátský kůr však v Jaroměři působil již dříve, pravděpodobně v první polovině 16. století.

Literátská bratrstva byla uskupení, která se starala o zpěv při bohoslužbách a svojí činností tak oslavovala Boha, což si jaroměřští literáti ukotvili v prvním článku svých statut: „*Předně a i nejprve, aby jeden každéj podle své nejvyšší možnosti nato se snažil, kterak by skrze něho Pán Buož ctěn a veleben byl; a to sobě začasté ku paměti přivozoval, že z darův sobě od Pána Boha propůjčených a daných, by pak dosti skrovní byli, v den poslední soudný, postavíc se před tváří Syna Buožního, hrozný počet vydati musí. [...]*“³⁾

Vzdělaní členové bratrstva se účastnili sborového zpěvu a laičtí členové se starali o modlitby.

Ke svému zpěvu používal literátský kůr zpěvní knihy, jejichž pořízení vyžadovalo čas a nemalé finanční prostředky. V knihovním fondu jaroměřského muzea se zachovaly dva typy zpěvních knih, které jsou spojeny s místním literátským kůrem. Jedná se o kancionál českých písní a speciální neboli rořátník, zpěvník pro zvláštní liturgické účely, v tomto případě pro zpěvy k ranním mším adventní doby. Svým obsahem se řadí mezi utrakvistické zpěvní knihy, což odpovídá době, ve které vznikly, a náboženské skladbě obyvatelstva města.

Kancionál je svázaný v usňové vazbě. Dřevěné desky jsou potaženy vepřovicí s figurálním a rostlinným slepotiskem v rámcích a jsou chráněny kováním (nárožnice s puklou zdobené florálním motivem, středové kování ve tvaru nakoso posazeného čtverce s puklou uprostřed a dekorem odpovídajícím celkové výzdobě). Kování doplňují ještě dvě háčkové spony s průřezovou záchytkou.

Na předním předeští kancionálu se dochoval rukopisný záznam psaný červenou barvou a zachycující informaci o ceně a okolnostech pořízení zpěvní knihy. Byla zakoupena roku 1566 za 30 kop malých (míšenských) zásluhou děkana Filipa i vyjmenovaných členů literátského bratrstva a s povolením osob zastupujících město též zde uvedených: „*Letha panie Tisycyho pietisteho Ssedesateho ssesteho Tento Kancyonal Czesky gest kaupen za Ctihodneho knieze Filipa Rodicce noveho Miesta Prahy, na ten cas pana Diecana Miesta Jaromierz nad Labem a povelienjm pana*

Jana Sviedika toho casu primasa a ginych radnijch osob [...] a spolu bratrzej. Za zprawcuw pak na horze dotczenego Letha a starssijch panuw Literatů a toho Porzadku pana Jirzika Bakalarze a pana Matausse kostelnika ginych panuw Bratrzej dole psanych [...]"

Jedna ze sedmi malovaných stran českého kancionálu jaroměřského literátského bratrstva. Tato strana odděluje část s písněmi věnovanými Duchu svatému. Malovaná iniciála S nese tematický motiv seslání Ducha svatého.

Na sedmi nečíslovaných listech v úvodu se nachází abecední seznam písní, na který pak navazují číslované oddíly A–T po 20 listech. Nejprve jsou zde zapsány písně k modlitbám, následují adventní písně a dále písně k jednotlivým svátkům dle církevního roku. Na posledních stranách

se nacházely nové písně, připsané po roce 1566. Tyto a mnohé další byly z kancionálu odstraněny (vytrženy) v době rekatolizace. Zpráva o tomto zásahu do knihy se dochovala na zadním předeští, kdy kněz František Petera, pobývajcí v Jaroměři na „výsluze“, zapsal do knihy poznámku „*Na památku*“. Informuje o tom, že k 31. lednu 1858 knihu „*prohlédl a popsál*“ a vyjadřuje svůj postoj k zásahu do knihy jezuitou Antonínem Koniášem (1691–1760): „*Zlobil jsem se na toho Vandalického Kazivěta, který tuto velebnou památku směl tak ruchati a hanebně Kaziti!!!*“ Co se týká výzdoby knihy, jaroměřský kancionál obsahuje sedm zdobených stran s malovanými iniciálami s florálními a figurálními motivy.

Další kniha používaná jaroměřským literátským bratrstvem a dochovaná v městském muzeu, tzv. rořátník, pochází z roku 1593. Literátskému sboru ho darovali „*nápadníci*“ paní Anny, vdovy po Jiřím Bakaláři, významném představiteli jaroměřského literátského kůru. Získali jej za 8 kop českých grošů od Matyáše Litoměřického, radního písaře a člena městské rady v Hradci Králové.⁴⁾ Též se jedná o utrakvistický zpěvní repertoár, a proto se ani tato kniha nevyhnula v roce 1733 revizi Antonína Koniáše, při které z ní bylo odstraněno několik listů a do knihy byly provedeny různé vpisky a opravy.

Jaroměřští literáti vlastnili knih pravděpodobně více. Nasvědčuje tomu i skutečnost, že si sbor na své vlastní náklady nechal pořídit pro knihy a jiné potřeby v roce 1585 zdobenou skříň. Na dodnes zachovaných dveřích této skříň je vyřezán pamětní nápis, nesoucí jména starších literátského konventu, kteří se o její zhotovení zasloužili. Kromě výše uvedené matriky, uložené ve Strahovské knihovně, českého kancionálu a rořátníku, uložených v Městském muzeu v Jaroměři, se zachoval ještě tzv. Kancionálek český, jehož vlastníkem je dnes Národní muzeum v Praze.⁵⁾

Po zrušení literátských bratrstev v roce 1784 Josefem II. byl majetek bratrstva předmětem nařízených dražeb. Díky rukopisné poznámce na první nečíslované straně kancionálu se dochovala informace o okolnostech záchraně alespoň jedné

¹⁾ KNAPP, Antonín. *Paměti královského věnného města Jaroměře nad Labem*. Jaroměř: [s. n.], 1887, s. 68–74; KONRÁD, Karel. *Dějiny posvátného zpěvu staročeského od 15. věku do zrušení literátských bratrstev*. V Praze: Dědictví sv. Prokopa, 1893. Dědictví sv. Prokopa, s. 2, 13–14, 24, 132–133, 164, 177, 321–322, 401–403, 406–407, 412, 415.

²⁾ MAÝROVÁ, Kateřina. Dva znovupřipomenuté prameny k dějinám literátských bratrstev v Českém Brodě a v Jaroměři z druhé poloviny 16. století, dochované ve sbírkových fondech Strahovské knihovny Královské kanonie premonstrátského řádu v Praze na Strahově. In: Tomáš JIRÁNEK – Jiří KUBEŠ (edd.), *Bratrstva. Světská a církevní sdružení a jejich role v kulturních a společenských strukturách od středověku do moderní doby (= III. pardubické bienále, 29.–30. dubna 2004)*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005, s. 179–218. ISBN 80-7194-772-5.

³⁾ Tamtéž, s. 203.

⁴⁾ KNAPP, A. *Paměti královského věnného města Jaroměře nad Labem*, s. 69.

⁵⁾ MAÝROVÁ, K. Dva znovupřipomenuté prameny, s. 183.

z dochovaných knih v jaroměřském muzeu. Kancionál v dražbě koupil a následně daroval zpět kostelu sv. Mikuláše měšťan Jan František Jelínek: „*Na Czysarz-Kralausko odprodeg rozkazany kaupil dne 11. Unora Roku Biežiczho 1786 Jan Frantissek Gellinek [...]*“.

Dochované knihy literátského bratrstva v Jaroměři jsou nejen cenným hudebním pramenem, ale též důležitým pramenem pro dějiny města

Jaroměře a v neposlední řadě pro historii literátských bratrstev samotných. Přináší otázky možné spolupráce mezi blízkými bratrstvy a jejich případné výměny hudebního materiálu. Důležitá je též otázka příbuzenských či přátelských vztahů v rámci bratrstva, města, ale i ostatních literátských sdružení.

Kontakt na autorku: vitkova@muzeumjaromer.cz

Alena Tománková, booktuberka a knihovnice

Vanda Vaničková

„*Sangvinická introvertka se zálibou v dlouhých a spleťtých souvětích, která musela na knihovnictví odpřisáhnout, že nikdy nebude dělat rešerše, což tehdy udělala, protože si myslela, že stejně půjde studovat Nová média, a tak v knihovně určitě pracovat nebude.*“ aneb hravá odpověď na moji odvážnou prosbu – zkuste se popsat jedním souvětím...

Jak byste neznalým přiblížila natáčení videí, kterému se věnujete?

Booktube je specifická disciplína na „těch internetech“, ve které se lidi předhánějí v tom, kdo kolik knížek přečetl, nakoupil či dostal od vydavatelů k recenzi. Přidanou hodnotou je, když divák najde knihu, která by ho mohla zajímat a bude si ji chtít přečíst.

Tato sféra je netypická tým, že ačkoli se všechno zrychluje, zkracuje a zestručňuje, na YouTube jsou obecně oblíbenější delší knižní videa. Diváci se často nechávají svým oblíbeným booktuberem inspirovat, dají na jeho názor, pokud představuje novinku na trhu, a tak se i s relativně malým publikem může stát český booktuber opravdovým influencerem.

Osobně dlouhá videa nepreferuji, a tak je ani sama nenatáčím – ani pro svůj vlastní kanál *Knižní banket*, ani pro Městskou knihovnu v Praze. Letos jsme rozjeli nový projekt *Knihy!*, ve kterém

kolegové doporučují oblíbenou četbu. Nejdelší video má lehce přes sedm minut a už se nám zdálo příliš dlouhé, přitom ve světě booktube se jedná vyloženě o podprůměr.

Pokud knihovník žádné vaše video neviděl, které byste mu doporučila zhlédnout jako první? Proč?

Doporučuji zamířit k playlistu *Knihy!* Městské knihovny v Praze. Jsem hrdá na kolegyně a kolegy, kteří často před kamerou stojí úplně poprvé. Výsledek je podle mého názoru i přes nervozitu opravdu dobrý.

Ve své vlastní tvorbě bych ráda upozornila především na videa, ve kterých mluvím o audioknihách. Oproti jiným příspěvkům na mém kanálu mají méně zhlédnutí, přitom jsou vlastně díky dvojímu rozboru – obsah díla a zvukové provedení – obsažnější než videa o klasických knihách. Audioknihy jsou v poslední době na vzestupu,

přítom nemám pocit, že by jim jiný český booktuber věnoval samostatná videa.

Kde se vzal nápad natáčet videa o knížkách?

Začala jsem poměrně pozdě, a to jak v rámci komunity, tak i věku. Hádám, že průměrnému booktuberovi je lehce přes dvacet let, já jsem první video vydala ve třiceti. I když jsem nějaké znalosti techniky natáčení a střihu měla díky střední škole, která byla zaměřená na televizní a filmovou tvorbu, potřebovala jsem poměrně dlouho pozorovat ostatní, průbojnější, odvážnější a mnohdy drzejší české booktubery. Vadila mi jejich rozjívenost a v mých očích neprofesionalita, a tak jsem si řekla, že to zkusím sama a podle svých vlastních standardů. Vznikla z toho nebetyčná nuda. A že zrovna knihy? Nic jiného to být nemohlo, už delší dobu jsem psala o knihách blog, takže se jednalo o logický krok. Video o vaření nebo péči o pokojové rostliny by pravděpodobně dopadla katastrofálně.

Co nebo kdo je vaše inspirační múza?

Ve svých začátcích si vzpomínám na Markétu z kanálu *Svět podle Marillee*, která pro mě byla právě oním impulzem: „A tohle se lidem vážně líbí?“ Dneska vím, že Markéta byla tehdy jednou z nejlepších u nás a problém byl spíš v rozdílných očekáváních a cílových skupinách. Přitom tato mladá žena teprve nedávno dokončila vysokou školu a videím pro knižní průmysl se věnuje dál na profesionální úrovni.

Při tvorbě videí pro Městskou knihovnu v Praze pro mě byl inspirací kolega knihovník, kterého jsem poznala jako studenta KISKu – Vojta Hamerský, na YouTube vystupující pod přezdívkou *Eclectic Reader*. Byl to právě on, u koho jsem poprvé viděla videa sestavená z několika doporučení různých lidí, ať už se jednalo o knihovnice, mladistvé návštěvníky knihovny, nebo spolužáky z kurzu.

Jaký je váš cíl nebo milník, k němuž ve videích směřujete?

Být slavná a bohatá a získat spoustu lajků, protože to chceme všichni, a kdo říká, že ne, ten to chce dodnes. Dobře, a teď vážně. Nemám v tomto ohledu vysoké ambice. Dělán taková videa, jaká se líbí mně, a to i za cenu, že budu mít řádově

méně sledujících než jiní čeští booktuberi. Nejvíce mě potěší, když mi někdo napíše: „Tahle kniha z tvého videa mě opravdu zaujala,“ a později se vrátí, aby mi řekl/a, že se mu/jí vážně líbila.

Zjistila jste postupem času, že něco „ve světě videí“ nefunguje tak, jak jste předpokládala?

Osobně pro mě bylo velkým překvapením zjištění, že lépe fungují delší videa s více knižními tituly, a to často i bez přidané hodnoty v podobě hodnocení nebo doporučení. Když je nějaké video nazvané *unboxing* nebo *bookhaul*, dotýčný v něm vybaluje knížky, které si právě přinesl domů, a přitom neříká, jak se mu líbily (ani nemůže, protože je ještě nečetl), maximálně odrecituje anotaci. Je s tím zpravidla úspěšnější, než když udělá měsíční shrnutí, ve kterém knihy ohodnotí. Krátká videa o jednom titulu nefungují prakticky vůbec.

Nějaká rada pro knihovníky uvažující o natáčení videí?

Nebát se a počít se z vlastních chyb. Pokud uvažujete o nákupu nové techniky, ale máte omezený rozpočet, zaměřte se na zvuk a kupte si kvalitní mikrofon. Místo kamery vám do začátku stačí mobil střední třídy nebo malý foťák. Zvuk ale ničím nenahradíte.

Co vám dělá radost? A to nejen v práci...

Radost mi dělá, když se něco děje a výsledek někdo – kdokoli – ocení. Proto mě potěšilo pozitivní přijetí videí s kolegy knihovníky. V uplynulém roce mě příjemně překvapila rychlost, s jakou jsme se adaptovali na novou situaci, a jak jsme během relativně krátké doby dokázali poskytovat nové služby, například virtuální pořad pro fanoušky fantastiky *CoronaCon*.

První jsme uspořádali už po týdnu od celonárodního lockdownu a sestával z předem vytvořených videí. Ten třetí, prosincový, už jel celý online na Zoomu a hosté z různých koutů republiky i Slovenska se plynule připojovali a zase odcházel, podobně jako na klasickém conu. Jsou to vždycky velké nervy, ale ten pocit, když akce skončí úspěchem, je k nezaplacení.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

O kreslení s Evou Kvasničkovou

Jana Tichá

Výtvarnice Eva Kvasničková až do roku 2003 žila v Žamberku, kde se seznámila s uznávaným malířem Eduardem Landou, který vedl její další výtvarné kroky. Vystavovala v Hradci Králové, dvakrát se zúčastnila výstav v Ústí nad Orlicí. Po přestěhování do Lišic realizovala malou výstavu také v Chlumci nad Cidlinou v Klicperově domě.

Autorka žije v Lišicích a je dlouholetou čtenářkou Městské knihovny v Chlumci nad Cidlinou.¹⁾

Kdy se u vás projevil zájem o kreslení?

Moje nejrannější zážitky kreslení jsou z doby, kdy jsem ještě nechodila do školy a vybarvovala si obrázky. Měla jsem obrázkovou knížku, ta se mi moc líbila. Zkoušela jsem si vybarvovat různé ornamenty. Nesnášela jsem přetahování a zlobila se na kamarádku, která při vybarvování přetahovala. V době, kdy jsem se vdala, měla děti, stavěl se dům, jsem neměla tolik času. Po narození syna, který měl vážné zdravotní problémy, jsem se nemohla kreslení věnovat vůbec. První moje výstava byla ve škole, kde jsem učila. Tvořily ji portréty dětí, které jsem učila. Uskutečnila jsem několik samostatných výstav a také se zúčastnila dvou okresních výstav.

Chodila jste do výtvarného kroužku?

Kreslila jsem si sama, do žádného kroužku jsem nechodila.

Byl někdo z rodiny také výtvarně nadaný?

Můj bratr hezky maloval a byl upřednostňovaný více než já. Rodiče si mysleli, že bratr umí malovat.

Máte kreslení jako relax?

Ano, samozřejmě. Hlavně v těžké době, kterou jsem prožívala, mi kreslení velice pomohlo se z toho dostat.

Výstava Kreseb Evy Kvasničkové za okny Městské knihovny v Chlumci nad Cidlinou

Kdy se vám nejlépe kreslí?

Hlavně podle času a jak mám chuť.

Kde nejraději kreslíte? Chodíte například do přírody?

Kreslím vždy doma u svého stolu, kde mám plno tužek, gum a svých věcí.

Jaké jsou vaše oblíbené styly?

Kresba tužkou a vybírání gumou.

Máte nějakého malíře jako vzor? Koho nejvíce obdivujete?

Mám ráda realitu v malbě i v kresbě. Můj oblíbený malíř je Eduard Landa. Byl to český malíř regionu Podorlicko. A další mojí oblíbenou kreslířkou je Eva Bernadetta, která mě znovu ke kreslení přivedla. Pomohlo mi to také překonat dobu lockdownu, kdy jsme nikam nesměli.

Zkoušela jste kreslit jiným způsobem?

Zkoušela, ale nejvíce mi vyhovuje kresba tužkou.

Moc děkuji za rozhovor.

Kontakt na autorku: jana.tichja@seznam.cz

¹⁾ Informace převzaty z: Výstava kreseb Evy Kvasničkové. *Chlumec nad Cidlinou: oficiální portál pro kulturu a volný čas* [online]. Chlumec nad Cidlinou, 13. 4. 2021 [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <https://ic.chlumecnc.cz/vystava-kreseb-evy-kvasnickove/d-1810>

140 let Místní knihovny Černilov

Jana Žárská

V Černilově nás letos čekají dvě významná výročí k oslavám. Krásná Masarykova jubilejní základní škola má devadesátý a Místní knihovna dokonce své 140. narozeniny! Škola oslavuje přístavbou dalšího patra s novou učebnou, knihovna plánuje podzimní kulturní akce.

Zdejší veřejná knihovna datuje své narození 20. 11. 1881, kdy proběhla ustavující schůze tzv. Čtenářské besedy. U jejího zrodu stál Václav Skákal (1839–1892), zemědělec, písmák, aktivní člen evangelického sboru a také zakladatel černilovského divadelního spolku Tyl. Cílem Čtenářské besedy bylo pořádání vzdělávacích přednášek, debatních večerů a vznik veřejné čítárny a knihovny. Po roce existence měla knihovna k dispozici prý už 300 svazků.

22. 7. 1919 byl přijat první knihovní zákon v Československu, o veřejných knihovnách obecních. Zákon byl inspirován anglo-americkou tradicí a zavedl povinnost zřídit knihovnu v každé obci a menšinovou knihovnu tam, kde bylo jinonárodní obyvatelstvo. Zákon také stanovil povinnost zřizovat na obci nezávislé knihovní rady. Ty měly na starost záležitosti provozu knihovny. I to všechno jistě významně ovlivnilo další vývoj knihovnického života v Černilově.

Knihovna se v obci stěhovala po různých sídlech. Čtenářská beseda byla v domě č. p. 259 Antonína Rychetského, pak v domku u Bečků či v hospodě „U Puhoných“. Čtenářská beseda se později přetvořila v obecní knihovnu. Ta našla své místo v budově tehdejšího obecního úřadu. V roce 1954 byla odtud knihovna přestěhována do budovy „staré školy“, současného Kulturního a spolkového domu v Černilově. Funkci knihovníka zde tehdy vykonával učitel Bohuslav Kříž. Ten také zachránil v roce 1969 některé knihy, které měly přijít z ideologických důvodů do stoupy, schoval je u sebe doma v bezpečí a knihovně vrátil v devadesátých letech. Máme je dobře schované a pečujeme o ně nadále. V roce 1968 byla knihovna přestěhována panem Křížem do budovy tehdejšího místního národního výboru. Funkci knihovníka zde pak zastával Petr Sysel. Od

roku 1971 do roku 1980 byla černilovská knihovna knihovnou poloprofesionální. Její vedoucí, paní Hana Němcová, dcera pana Sysla, byla jako jediná zástupkyně vesnických knihoven zvaná na porady do Okresní knihovny v Hradci Králové. Nástupkyní paní Němcové se v roce 1980 stala její dcera Eva Skákalová, která funkci vedoucí knihovny vykonávala více než 30 let.

V roce 1974 prošla celá budova obecního úřadu, tedy i sídla knihovny, rozsáhlou rekonstrukcí. Knihovna získala další prostory a v roce 1975 byla slavnostně otevřena. V těchto prostorách sídlí dodnes. Od 1. ledna 1980 se knihovna profesionalizovala a současně se stala tzv. knihovnou střediskovou. Starala se o okolní malé knihovny s dobrovolnými knihovníky v Bukovině, Lejšovce, Libníkovicích, Libranticích, Libřicích a ve Výravě. Pro malý zájem čtenářů byla knihovna v Bukovině časem zrušena. V roce 2011 předala Místní knihovna v Černilově péči o knihovny ve Výravě, Libřicích, Libranticích, Jenkovicích a Lejšovce Knihovně města Hradce Králové.

Od 1. ledna 2003 je knihovna plně pod správou obce jako její organizační složka. Slouží především obyvatelům obce Černilov, Újezd, Bukovina i návštěvníkům ze širšího okolí. Má oddělení pro dospělé a dětské čtenáře. Absenčně i prezenčně půjčuje čtenářům beletrii, naučnou literaturu, periodika a stolní hry. Je milé, že si knihovna stále udržuje i přes klesající čtenářské trendy již po mnoho let okolo 300 zapsaných čtenářů, kteří ji pravidelně navštěvují. Veřejnost může v knihovně využívat bezplatný přístup k internetu. Knihovna pořádá také vzdělávací, kulturní, komunitní a sociální akce a programy pro širokou veřejnost. Spolupracuje s Masarykovou jubilejní mateřskou a základní školou v Černilově, s klubem maminek Dvoreček a s klubem seniorů – Klubem dobré pohody a dalšími subjekty.

Oslavy výročí knihovny plánujeme na listopad 2021 a věříme, že vloni odložený koncert kapely Epydemye, který bychom při této příležitosti rádi uskutečnili, už nepřekážá ani epidemie, ani pandemie.

Kontakt na autorku: knihovna@cernilov.cz

Opustila nás PhDr. Lia Koudelková

Jan Pěta, Barbora Čížinská

V pátek 21. května 2021 zemřela PhDr. Lia Koudelková, která po celý aktivní život působila v královéhradeckých knihovnách.

Narodila se roku 1934 ve Vídni, kde její otec František Polák sloužil české menšině jako evangelický farář. Po jeho smrti (1940) se s ní maminka vrátila do Hradce Králové. Lia navštěvovala zdejší gymnázium, vysokoškolská studia knihovnictví absolvovala v Praze. Současně, od roku 1952, pracovala v hradecké Státní vědecké knihovně, od roku 1959 v integrované Krajské knihovně. Po jejím rozdělení zakotvila v dnešní Knihovně města Hradce Králové, s níž spojila podstatnou část profesního života – krátce pracovala jako metodička, nejdéle jako vedoucí odboru knihovních fondů a v posledním desetiletí před odchodem do penze (1993) zastávala funkci náměstkyně ředitele. Poté (do roku 1998) pomáhala s konverzí katalogů knihovního fondu do počítačové verze ve Státním okresním archivu v Hradci Králové.

Měla velký podíl na budování sítě poboček na území města i na rozvoji střediskového systému v okrese Hradec Králové. Její srdeční záležitostí bylo kromě knihovních fondů hudební oddělení;

sama krásně zpívala, kdysi dokonce v hradecké Lidové opeře. Prosadila automatizaci knihovních procesů, bez jejího úsilí by nebylo našich prvních počítačů ani prvního automatizovaného knihovního systému SMARTLIB.

Pro Liu bylo charakteristické, že se živě zajímala o pracovní i rodinné problémy kolegů a kolegů. Ráda poradila a pomohla, mnozí z nás jsme jí vděčili za místo a uplatnění v knihovně. Byla motorem našich mimopracovních setkávání, organizovala např. oblíbené knihovnické plesy.

Někteří východočeští knihovníci si pamatují PhDr. Liu Koudelkovou z osmdesátých let, kdy vyučovala v konzultačním středisku brněnské Střední knihovnické školy, které bylo zřízeno při Státní vědecké knihovně v Hradci Králové. Nelze zapomenout, že v roce 1968 patřila k zakladatelům naší profesní organizace – Svazu knihovníků a informačních pracovníků.

A kdokoliv se zajímá o dějiny našich knihoven, nemůže pominout její publikaci *Krajská knihovna v Hradci Králové: příspěvek k historii veřejného knihovnictví (1964)*.

Vzpomeňte s námi!

Kontakt na autory: cizinska@knihovnahk.cz

Koncert Odstín – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně

Do čísla přispěli:

Mgr. Jana Benešová – Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně, **Mgr. Barbora Čížinská** – Knihovna města Hradce Králové, **JUDr. Soňa Dresslerová** – Moravská zemská knihovna v Brně, **Markéta Dubnová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Zdenka Hochmanová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Zlata Houšková** – SKIP ČR, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Jana Jiříštová** – Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně, **Mgr. Iva Košťálová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. et Bc. Agnieszka Ewa Lamr** – SVK v Hradci Králové, **Stanislava Najmanová** – Městská knihovna Hořice, **Mgr. Jan Pěta** – bývalý ředitel Knihovny města Hradce Králové, **PhDr. Olga Pitašová** – Lékařská knihovna LF UK, **Michaela Pexová** – specialista komunikace nakladatelství CREW, s. r. o., **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Michaela Sehnalová** – Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem, **Jana Tichá** – Městská knihovna a turistické informační centrum v Chlumci nad Cidlinou, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Hradec Králové, **Helena Vejvarová** – Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně, **Mgr. Martina Vítková** – Městské muzeum v Jaroměři, **Mgr. Jana Žárská** – Místní knihovna v Černilově.

VĚŘEJNÉ KNIHOVNY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2020

STATISTICKÁ ROČENKA

Služby a vybavení knihoven
Krajské statistické přehledy
Regionální funkce
Standard pro dobrou knihovnu